

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Vanesa Kubáčková

Vybrané aspekty voľného pohybu služieb

Diplomová práca

Olomouc 2017

„Prehlasujem, že som diplomovú prácu na tému „Vybrané aspekty voľného pohybu služieb“
vypracovala samostatne a citovala som všetky použité zdroje.“

V Olomouci dňa 27.2.2017

.....

Vanesa Kubáčková

*Týmto by som rada poďakovala JUDr. Michalovi Petrovi, Ph.D., vedúcemu
mojej práce, za cenné rady, pripomienky a odborné vedenie.*

Obsah

Úvod	6
1 Služby na vnútornom trhu Európskej únie	8
1.1 Definícia pojmu služba podľa čl. 57 ZFEÚ.....	9
1.2 Zákaz obmedzovania slobody poskytovania služieb.....	11
1.3 Výnimky zo zákazu obmedzovania pohybu služieb	12
1.4 Zhrnutie	13
2 Smernica 2006/123 ES o službách	15
2.1 Pôvodná smernica „Bolkestein“	16
2.1.1 Hlavné ciele smernice.....	17
2.1.2 Princíp krajiny pôvodu	18
2.1.3 Screeningová a notifikačná povinnosť, správne zjednodušenie	20
2.2. Vyjadrenie Rady a Európskeho parlamentu k návrhu smernice.....	21
2.3 Konečná podoba Smernice EC/123/2006 o službách na vnútornom trhu.....	23
2.4 Zhrnutie	25
3 Aktuálne otázky v oblasti poskytovania služieb v rámci EÚ	27
3.1 Služby v rámci jednotného digitálneho trhu.....	28
3.1.1 Zemepisné blokovanie služieb.....	29
3.1.2 Cezhraničné doručovanie balíkov	32
3.2 Zdieľaná ekonomika a rola kooperatívnych platforiem	33
3.2.1 Platforma „UBER“	35
3.3 Zhrnutie	39
Záver.....	40
Zoznam použitých zdrojov	43
Kľúčové slova.....	48
Key words.....	48

Zhrnutie	49
Summary.....	49

Úvod

Voľný pohyb služieb bol spočiatku vnímaný ako zvyšková sloboda vnútorného trhu. Až postupom času sa ukázal veľký potenciál tejto oblasti, a tak mal sektorové smernice nahradiť ambiciózny plán v podobe nového legislatívneho aktu. Ten mal viesť k posilneniu pozície poskytovateľov aj prijímateľov služieb, podporiť kvalitu služieb a zaviesť účinnú spoluprácu medzi štátmi za pomoci budovania vzájomnej dôvery a odstrániť prekážky. Časom sa ale ukázali nové služby, s ktorými nikto v dobe návrhu Smernice nepočítal, a tak nastala otázka ako sa s týmito službami vyrovnáť, ako ich definovať a do pôsobnosti akej smernice ich zaradiť. Práve tu vstupuje roľ digitálneho vnútorného trhu, v rámci ktorého práca poukáže na potenciál zdieľanej ekonomiky a jej platforiem. Keďže doba sa vyvíja, s ňou sa vyvíjajú aj potreby spotrebiteľov služieb. Dnes mnoho ľudí využíva služby prostredníctvom svojich počítačov či inteligentných telefónov. Preto je práve problematika zdieľanej ekonomiky aktuálnym problémom. Ak môžu spotrebiteľia prekročiť hranicu a kúpiť si tovar, malo by im byť samozrejme umožnené si ten tovar zakúpiť aj prostredníctvom internetu v dnešnej dobe digitalizácie

Prácu na tému Vybrané aspekty som si vybrala najmä kvôli jej aktuálnosti. Aj napriek tomu, že Smernica začala vznikať pred viac ako desiatimi rokmi, vidím v tejto oblasti veľa nevy povedaného. Téma mi tak dovoľí analyzovať dnešný stav problematiky poskytovania služieb a uvažovať nad určitými problémami z teoretického hľadiska.

Diplomová práca bude rozdelená do troch hlavných kapitol. V úvodnej časti práce sa budem venovať službám ako jednej zo základných slobôd Európskej únie, vymedzím pojem služba na základe primárneho práva a zameriam sa aj na dôvody obmedzenia tejto slobody. Potom v skratke zhrniem aj výnimky z obmedzenia služieb. Táto kapitola bude slúžiť ako odrazový mostík pre uvedenie do problematiky a zároveň sa bude snažiť odpovedať prvú výskumnú otázku, či je úprava v primárnom práve dostatočná pre efektívny pohyb služieb.

V druhej kapitole, ktorá už bude svojím obsahom rozšírenejšia, sa zameriam na Smernicu 2006/123 ES o službách na vnútornom trhu. Postupne budem rozoberať vznik Smernice, jej počiatočné ciele a vývoj. Keďže Smernica prechádzala dlhým procesom od počiatočného návrhu až po prijatie budem sa snažiť poukázať aj na postoj európskych inštitúcií, ktoré sú zapojené do legislatívneho procesu. V záverečnej časti kapitoly sa zameriam na podobu, v akej bola smernica nakoniec prijatá, po ktorej bude nasledovať stručné zhrnutie. Smernicu o službách je dôležité rozobrať podrobne, pretože nasledujúca kapitola s ňou bude v určitých bodoch prepojená a bude na ňu odkazovať. Navyše je dôležitá

pre stanovenie právneho základu služieb a s ňou spojené problémy. Pomocou tejto kapitoly budem odpovedať na ďalšiu výskumnú otázku, ktorá znie: Ako mala Smernica pomôcť k liberalizácii služieb?

Záverečná kapitola sa bude zaoberať aktuálnymi problémami v oblasti služieb. V tejto kapitole sa budem snažiť prepojiť Smernicu o službách s problémami, ktoré sa s postupom času vyskytli. Práve pre ucelený názor čitateľa, veľmi stručne predstavím jednotný digitálny trh s odkazom na služby, ktoré sú v jeho rámci poskytované. Časť bude venovaná aj Stratégii pre jednotný digitálny trh, ktorú vydala Komisia ako poskytnutie prvkov na orientáciu pre členské štáty práve kvôli potrebe úpravy zdieľanej ekonomiky. Následne rozoberiem problematiku zemepisného blokovania a zmienim aj cezhraničné doručovanie. V poslednej časti predstavím zdieľanú ekonomiku a jej význam. Táto časť bude doplnená zhodnotím roly kooperatívnych platforiem, pričom podrobne sa budem zaoberať platformou „UBER“, ktorá poukáže na problémy aplikácie Smernice o službách na vnútornom trhu. Uzatvorením výskumného rámca bude posledná kapitola odpovedať na otázku, či je úprava Smernice dostačujúca a univerzálna tak, aby sa vyrovnala s dnešnými problémami poskytovania služieb prostredníctvom on-line rozhrania? Z príslušných kapitol a zhrnutí potom vyslovím záver a potvrdím alebo vyvrátim hypotézu, že Smernica o službách na vnútornom trhu liberalizovala sektor služieb, odbúrala fragmentáciu a je uspokojivým nástrojom na reguláciu sektoru služieb.

V práci budem využívať komparatívnu metódu. Inštitucionálna komparácia mi pomôže pri predstavení legislatívneho procesu a časová komparácia poukáže na vývoj Smernice o službách od počiatočného návrhu až k prijatiu. Analytická a syntetická metóda poslúžia na vysvetlenie základných pojmov a poukázanie problémov. Analytická metóda bude využitá najmä v tretej časti tejto práce, ktorá sa bude zaoberať aplikáciou Smernice na konkrétne prípady.

Pri spracovaní tejto práce budem pracovať najmä s primárnymi zdrojmi, v rámci práva Európskej únie to budú primárne a najmä sekundárne právne predpisy a doporučia. Naprieč celou prácou budú použité právne záväzné ale aj nezáväzné akty Únie. Bibliografické publikácie budú slúžiť najmä na uvedenie čitateľa do problematiky služieb, ktoré budú doplnené o judikatúru Súdneho dvora. V priebehu práce sa budem snažiť využívať odborné články, cudzojazyčnú literatúru a dôveryhodné internetové zdroje.

1 Služby na vnútornom trhu Európskej únie

Jedna zo zakladajúcich zmlúv, konkrétne Zmluva o fungovaní Európskej únie¹ (ďalej iba ZFEÚ alebo Zmluva) sa v tretej časti zaoberá vnútornými politikami a činnosťami Únie. Samotný vnútorný trh „zahrnie oblasť bez vnútorných hraníc, v ktorej je zaručený voľný pohyb tovaru, osôb, služieb a kapitálu“². Tieto oblasti sú označované ako štyri základné slobody, na ktorých je Európska únia postavená. K týmto slobodám ďalej ZFEÚ radí aj spoločnú poľnohospodársku politiku a spoločnú dopravnú politiku, ktoré stanovujú od všeobecného režimu vnútorného trhu značné odchýlky.³ Označenie štyroch slobôd však v dnešnej dobe už nie je úplne presné, nakoľko nemožno popierať význam voľného pohybu údajov a dát, ktoré sú označované za piatu slobodu vnútorného trhu. Práve tá by mala viesť k vytvoreniu fungujúceho digitálneho trhu, čo povedie k vytvoreniu komplexného vnútorného trhu bez hraníc vo fyzickej aj digitálnej podobe.

Voľný pohyb služieb je vymedzený v článkoch 56 až 62 ZFEÚ, a tak isto garantovaný Listinou základných práv Európskej únie.⁴ Voľný pohyb služieb, ktorý môžeme definovať ako dočasné poskytovanie, či prijímanie služieb v jednom z členských štátov Európskej únie (EÚ), bez nutnosti zmeny miesta usadenia (predpokladom je teda predchádzajúce usadenie v niektorom členskom štáte) tvorí takmer 70 % HDP členských štátov Únie. Aj napriek veľkému hospodárskemu významu približne 80 % služieb nie je vo vnútri Únie právne liberalizovaných.⁵ Služby poskytované v rámci ekonomiky Únie zahŕňajú mnoho aktivít od profesionálnych služieb poskytujúcich právne alebo finančné poradenstvo, cez vzdelanie, hudbu, stavebníctvo, alebo služby v reštaurácii.⁶

Vnútorný trh predstavuje priestor, ktorý sa ekonomicky správa ako trh jedného štátu, zahŕňa odstránenie všetkých prekážok intrakomunitárneho obchodu za účelom spojenia národných trhov do jediného trhu. Okrem iného aj zahŕňa odstránenie nie len diskriminačných, ale aj nediskriminačných prekážok, s výnimkou prijateľného odôvodnenia,

¹ Zmluva o fungovaní Európskej únie (konsolidované znenie). Úradný vestník Európskej únie C 326, 26. októbra 2012, zväzok 55 – ďalej citované iba ako ZFEÚ

² článok 26 ZFEÚ

³ TÝČ, Vladimír. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 6. vydání. Praha: Leges, 2010. 160 s.

⁴ zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, v znení neskorších predpisov článok 15 odst.2 „Každý občan Únie si môže slobodne hľadať zamestnanie, pracovať, usadiť sa a poskytovať služby v ktoromkoľvek členskom štáte.“

⁵ SVOBODA, Pavel. *Úvod do evropského práva*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 295 s.

⁶ HORSPOOL, Margot, HUMPHREYS, Matthew James. *European union law*. 7th ed. Oxford: Oxford University Press, c2012. 329 s.

a odstránenie kontrol na štátnych hraniciach. Vnútorný trh však neodstraňuje samotnú štátnu hranicu medzi členskými štátmi.⁷

Vnútorný trh ako ho poznáme dnes a ako je definovaný vyššie je jednou zo základných myšlienok vzniku Únie. Aby bol plne funkčný, tak proces budovania trval mnoho rokov, avšak nie každá zo slobôd na jednotnom trhu je liberalizovaná rovnakou mierou. Tak ako časom vznikal vnútorný trh, je dnes ďalším cieľom EÚ vytvoriť piatu slobodu, ktorá by fungovala na jednotnom digitálnom trhu, teda obraze vnútorného trhu vo virtuálnom svete. Na zvýšenie HDP celej Únie je potreba liberalizovať aj poskytovanie služieb v rámci digitálneho trhu, pretože poskytovanie služieb prostredníctvom internetu môže zvýšiť ekonomickú aktivitu členských krajín.

1.1 Definícia pojmu služba podľa čl. 57 ZFEÚ

Sloboda voľného poskytovania služieb má svoje relatívne samostatné postavenie medzi základnými slobodami, aj preto, že význam služieb a ich poskytovania stále narastá. Z ekonomického, hospodárskeho či právneho hľadiska predstavujú svoju kategóriu. Služby ako určitá, a do istej miery zvyšková, kategória má zaistiť liberalizáciu tých činností, ktoré nie je možné podradiť pod iné slobody.⁸ V praxi je však voľný pohyb služieb spojený s realizáciou podnikateľských aktivít.⁹

Vymedzenie voľného pohybu služieb je často krát zložitú. Pôvodné chápanie vychádzalo z úzkej definície toho, čo je služba a jej voľného pohybu a zahŕňalo iba aktívne poskytovanie služieb. Je však treba počítať aj s druhou časťou, a teda prijímaním služieb.¹⁰

Súdny dvor Európskej únie (SDEÚ) definuje predmet slobody voľného pohybu služieb ako plnenie, ktoré je poskytované spravidla za odmenu,¹¹ pokiaľ ich neupravujú ustanovenia o voľnom pohybe tovaru, kapitálu a osôb. Toto spresnenie bolo vykonané len na úrovni definície uvedeného pojmu bez stanovenia prednosti medzi slobodným poskytovaním služieb a inými základnými slobodami. Pojem „služby“ totiž zahŕňa plnenia, na ktoré sa nevzťahujú iné slobody, aby nedošlo k tomu, že z pôsobnosti základných slobôd bude vyňatá určitá hospodárska činnosť.¹² Dnes je táto definícia prenesená do článku 57 odst.1 ZFEÚ. Môžeme

⁷ SVOBODA, Pavel. *Úvod do evropského práva*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 222 s.

⁸ TICHÝ, Luboš a kol. *Evropské právo*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. 479 s.

⁹ Osoby samostatne zárobkovo činné môžu na základe voľného pohybu služieb, poskytovať služby v zahraničí. Jedná sa napríklad o modelky, turistické sprievodkyne atď.

¹⁰ TICHÝ: *Evropské právo...*, s. 481

¹¹ Aj napriek tomu, že sa jedná o odmenu, nie je možné ju chápať ako odmenu v rámci zamestnaneckého vzťahu

¹² Súdny dvor: Rozsudok zo dňa 3. októbra 2006, Fidium Finanz AG v. Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht, C-452/04, Sb. rozh. s. I – 9575, bod 32

povedať, že sloboda služieb sa týka nehmotného plnenia.¹³ So spojením, že služby sú poskytované za odmenu je možné spojiť, že sa jedná o sledovanie zárobkového cieľa. Nie je podstatné aby bola odplata platená príjemcom poskytovateľovi, ale je dostačujúce, aby službe zodpovedalo určité plnenie majúce hodnotu.¹⁴ Na druhú stranu jednotlivé neúplatné výkony sú službami, ak úplatné výkony prevažujú (to je dôležité najmä v prípade, že sa jedná o činnosť, za ktorú sú vyberané poplatky).¹⁵

„Služby zahŕňajú najmä činnosti priemyselnej povahy, činnosti obchodnej povahy, činnosti remeselnej povahy a činnosti v oblasti slobodných povolání.“¹⁶ Za služby je možné považovať napríklad výkon advokácie¹⁷, zdravotnícke služby¹⁸, poistenie¹⁹, služby turistických sprievodcov²⁰, televízne vysielanie²¹, atď. Jedná sa o širokú škálu aktivít, ktorá bola spresnená bohatou judikatúrou Súdneho Dvora EÚ. Podľa ktorej je službou aj poskytnutie pracovníkov²², či platenie zdravotnej služby²³ alebo práca profesionálnych športovcov²⁴. Avšak na druhú stranu, široké pojmá služieb malo za následok zaradenie množstva služieb na hranici morálnych pravidiel, ktoré boli v niektorých štátoch protiprávne, a tak SD pripustil ich obmedzenie.²⁵ Služby v oblasti dopravy sú upravené v časti o doprave, a služby týkajúce sa bankovníctva a poisťovníctva tomuto režimu podľa článku 58 ZFEÚ taktiež nepodliehajú.

Bez toho aby bolo dotknuté právo sa usadiť, „poskytovateľ služieb môže dočasne vykonávať svoju činnosť v členskom štáte, v ktorom sa služba poskytuje za rovnakých podmienok, aké tento štát ukladá svojim vlastným štátnym príslušníkom.“²⁶ Je potrebné dodržiavať predpisy štátu v ktorom sa má služba poskytnúť, bez ohľadu na to, či sú tieto podmienky viac alebo menej výhodné.²⁷

¹³ V tomto prípade ide o pomerne jednoduché rozlíšenie medzi voľným pohybom služieb a voľným pohybom tovaru a kapitálu, kedy sa jedná o pohyb vecí alebo financií.

¹⁴ Podľa rozsudku ESD 196/87 *Steyman* sa nemusí jednať iba o peňažité plnenie, úplatnosť môže byť aj vo forme naturálneho plnenia.

¹⁵ TICHÝ: *Evropské právo...*, s. 480

¹⁶ článok 57 odst. 2 ZFEÚ

¹⁷ 33/74 *Van Binsbergen v Bestuur van Bedrijfsvereniging voor de Metaalnijverheid*

¹⁸ 286/82 a 26/83 *Luisi a Carbone*

¹⁹ C-118/96 *Safir*

²⁰ C-159/89 *Komisija v. Francúzsko*

²¹ 155/73 *Giuseppe Sacchi*, ako aj výroku televízneho a rozhlasového vysielania C-148/91

²² C-113/89 *Rush Portuguesa*

²³ C-372/04 *Watts*

²⁴ 36/74 *Walrave*

²⁵ napríklad v prípade prevádzkovania lotérií (C-275/92 *Schindler*), umelého prerušenia tehotenstva (C-159/90 *Grogan*), či výkonu prostitúcie (C-268/99 *Jany*)

²⁶ článok 57 odst. 3 ZFEÚ

²⁷ Súhrn týchto podmienok je v teórii nazývaný aj ako princíp krajiny určenia, ktorý znamená, že poskytovateľ služieb sa musí riadiť regulačným režimom štátu, v ktorom chce služby poskytovať a to aj v oblasti, ktorá je európskym právom harmonizovaná - TICHÝ, Luboš; HRÁDEK, Jiří; VLASTNÍK, Jiří.

Jedným z podstatných náležitostí voľného pohybu služieb je ich dočasnosť. V prípade, že by chcel poskytovateľ svoje služby ponúkať trvalo, musel by sa najprv usadiť. Na rozdiel od toho je pre slobodu usadzovania typickým znakom stabilný a kontinuálny vzťah. Aj napriek tomu, že hlavným rozdielom medzi týmito dvoma slobodami je práve časové hľadisko, ostatné aspekty je od seba pomerne ťažké rozlíšiť, nakoľko majú množstvo spoločných znakov.²⁸ Majú rovnakú ekonomickú funkciu a sú naviazané na pohyb osôb samostatne zárobkovo činných. Tak isto sa v oboch prípadoch jedná o odplatné činnosti, spravidla spojené s podnikaním. Zmluva im priznáva aj rovnaký okruh výnimiek.²⁹

Voľný pohyb služieb je síce samostatnou slobodou, ale často je spojený s pohybom určitej osoby, na základe čoho môžeme služby rozdeliť niekoľkých kategórii. V prvom prípade sa cez hranicu, na určitú dobu, pohybuje samotný poskytovateľ služby z jedného štátu do iného štátu (aktívne poskytovanie služieb). Druhá kategória súvisí s dočasným cezhraničným pohybom príjemcu služby (pasívne poskytovanie služieb). Ďalší druh je presun služby, ktorá nie je viazaná na osobu, a teda pohybuje sa služba sama.³⁰ Je však možná aj situácia kedy sa poskytovateľ služby ako aj príjemca premiestnia do iného štátu únie ako, ktorého sú štátnymi príslušníkmi. Aby sme na voľný pohyb služieb mohli aplikovať únijné právo, je teda nutné aby sa v tomto vzťahu nachádzal cezhraničný prvok ako bolo judikované SDEÚ. Z logiky veci plynie, že sa v tomto prípade nemôže nachádzať prijímateľ služby, jej poskytovateľ a samotná služba v tom istom členskom štáte. Ak by k takej situácii prišlo, tak nemôžu byť použité ustanovenia Zmluvy.

1.2 Zákaz obmedzovania slobody poskytovania služieb

Zákaz obmedzenia je vyjadrený v rámci negatívnej definície a bližšiu špecifikáciu je možné nájsť vo veľmi rozsiahlej judikatúre Súdneho dvora³¹. „Sloboda poskytovania služieb je zabezpečená ako zákaz obmedzenia voľného pohybu služieb vo vnútri Únie vo vzťahu k štátnym príslušníkom členských štátov, ktorí sa usadili v niektorom inom členskom štáte ako príjemca služieb. Za určitých predpokladov je však možné rozšíriť platnosť týchto ustanovení aj pre štátnych príslušníkov tretích štátov, ktorí poskytujú služby a sú usadení v rámci

Princip země původu v komunitárním právu : (v kontextu legislativního vývoje směrnice o službách). Praha : Nakladatelství Karolinum, 2009. s. 17

²⁸ To je možné dovodiť aj na základe primárneho práva, konkrétne článku 62 Zmluvy, ktorý odkazuje na články týkajúce sa práva sa usadiť.

²⁹ SVOBODA: *Úvod do evropského práva...*, s.297

³⁰ HORSPOOL, HUMPHREYS: *European union law...*, s. 335-336

³¹ C-279/93 *Finanzamt Köln-Altstadt v Roland Schumacker*. Obmedzenie je definované aj ako opatrenie, ktoré výklad slobody služieb zaťažuje, obmedzuje alebo robí menej príťažlivým. Tieto opatrenia sa týka nielen služby ako takej ale aj podmienok výkonu.

Únie.³² Podľa judikatúry toto ustanovenie vykazuje priamy účinok³³, ktorý môže pôsobiť ako aj v horizontálnom vzťahu tak aj vertikálnom.³⁴

V primárnom práve platí zákaz diskriminácie na základe štátnej príslušnosti³⁵ bez ohľadu na formu, pričom článok 56 ZFEÚ tu pôsobí ako špecifikácia všeobecného zákazu. K najvýraznejším obmedzeniam patrí diskriminácia na základe štátnej príslušnosti alebo z dôvodov zakladajúcich sa na podobných znakoch. V prípade diskriminácie je cieľom vylepšiť postavenie domácich subjektov a dosiahnuť uprednostnenie. Kritérium zrovnania v prípade diskriminácie nie je porovnanie úpravy regulácie medzi členskými štátmi ale právny poriadok dotknutého štátu. Diskriminácia na základe štátnej príslušnosti môže spôsobovať totálne prekážky v poskytovaní služieb.³⁶

V prípade *priamej diskriminácie* dochádza k rozlišovaniu medzi domácim a zahraničným poskytovateľom alebo príjemcom a teda zvýhodneniu. Môže sa jednať napríklad o zakladanie hudobných a tanečných škôl, či zavádzanie turistických cien. Ťažšie odhaliteľný je prípad diskriminácie z dôvodov iných znakov. Tieto prípady vychádzajú z obmedzenia za základe neutrálnej požiadavky, ktorá v konečnom dôsledky predstavuje diskrimináciu. Ak regulácia v domácom štáte predpokladá pre poskytnutie služby aj sídlo v tejto krajine, jedná sa o formu *nepriamej diskriminácie*.³⁷ Existujú však aj také obmedzenia, ktoré nespĺňajú diskriminačné znaky a javia sa teda ako nediskriminačné, teda *nerozdielne aplikovateľné obmedzenia*. Aj tu Súdny dvor stanovil neprípustnosť týchto obmedzení, pretože môžu tvoriť prekážku voľného pohybu služieb ako aj ich využívania.³⁸

1.3 Výnimky zo zákazu obmedzovania pohybu služieb

Aj napriek tomu, že obmedzovanie voľného pohybu služieb nie je žiaduce, existujú prípady, v ktorých Súdny dvor pripustil ich legitimitu. Rovnako ako v prípade voľného pohybu tovaru, kedy je diskriminačné opatrenia možné odôvodniť iba na základe špecifických ustanovení Zmluvy, ktoré ustanovujú odchýlku od všeobecného práva, opatrenia uplatňované

³² Článok 56 ZFEÚ

³³ Článok 56 ZFEÚ podľa rozhodnutia SD v rozsudku 33/74 *Van Binsbergen v Bestuur van Bedrijfsvereniging voor de Metaalnijverheid* vykazuje priamy účinok.

³⁴ Sú zakázané opatrenia pričítateľné štátu ako aj opatrenia určitých neštátnych subjektov, ktoré by bránili v realizácii slobody voľného pohybu služieb *C-341/05 Laval un Partneri*

³⁵ Článok 18 ZFEÚ

³⁶ TICHÝ, Luboš a kol. *Evropské právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 387-488

³⁷ tamtiež s. 488

³⁸ Európsky súd považoval považuje predpisy o nutnej kvalifikácii v štáte poskytovaní služieb, ktoré nemajú žiadne výnimky za nezlučiteľné so slobodou služieb, pretože neprihliada ku kvalifikáciám poskytovateľov služieb dosiahnutým v štáte pôvodu.

nediskriminačným spôsobom, nerozdielne aplikovateľné opatrenia alebo opatrenia s dopadom na obchod, sa môžu dostať do rozporu s článkom 56 ZFEÚ, ale musia byť objektívne odôvodnené. Ďalším predpokladom je proporcionálnosť týchto obmedzení.³⁹

V judikatúre Súdny dvor stanovil, že voľný pohyb služieb môže byť obmedzený iba takými predpismi, ktoré sa opierajú o naliehavé dôvody spojené s verejným záujmom. Tak isto sa vzťahujú na všetky osoby alebo podniky vykonávajúce činnosť v štáte určenia, v prípade, že tento záujem nie je chránený zákonmi, ktorým osoba poskytujúca služby podlieha v štáte, kde bola založená. Teda, na to, aby bolo obmedzenie voľného pohybu služieb zlučiteľné s článkom 56 ZFEÚ, musí spĺňať test štyroch krokov a to, že obmedzenie musí byť (1) nediskriminačné, (2) sledujúce všeobecný záujem, (3) určené na dosiahnutie cieľa a zároveň (4) nesmie prekročiť medze toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie tohto cieľa.⁴⁰ Požiadavka všeobecného záujmu musí byť v súlade s "pravidlom rozumu" a kategorickými požiadavkami⁴¹ nehospodárskeho charakteru v oblasti voľného pohybu služieb.

Druhý okruh výnimiek tvoria výslovne stanovené dôvody, ktoré sú na základe článku 62 SFEU zhodné s výnimkami, ktoré platia pre slobodu usadzovania. Podľa primárneho práva sú prípustné výnimky v oblasti výkonu verejnej moci, odlišné predpisy pre cudzích štátnych príslušníkov z dôvodov verejného poriadku, verejnej bezpečnosti a verejného zdravia. Výnimky môžu pôsobiť diskriminačne, preto je nutné ich používať výnimočne. Dôvody uvedené v Zmluve sú pomerne neurčité právne pojmy a vytvárajú priestor členským štátom k definovaniu týchto hodnôt. Ich spresnenie je často predmetom bohatej judikatúry Súdneho dvora.

1.4 Zhrnutie

Odpoveď na otázku či je úprava v primárnom práve dostatočná pre efektívny pohyb služieb znie nie. Voľný pohyb služieb je síce garantovaný primárnym právom, avšak aj napriek priamej použiteľnosti článku 56 Zmluvy, existuje v oblasti služieb mnoho prekážok, ktoré bránia naplno využiť potenciál tohto sektoru. Ustanovenia primárneho práva sa tak javia ako pomerne nedostatočné. Táto oblasť je doplnená bohatou judikatúrou SDEÚ, čo značne upresňuje definíciu služieb a pravidiel poskytovania, keďže deliaca čiara medzi službami

³⁹ HORSPOOL, HUMPHREYS: *European union law...*, s. 340

⁴⁰ Súdny dvor: Rozsudok zo dňa 25. júla 1991, Manfred Säger a Dennemeyer & Co. Ltd, t, C-76/90, Sb. rozh. s. I – 4244, bod 15

⁴¹ ako napríklad poskytovanie právnych služieb, zaistenie kvalifikácie architektov, ochrana spotrebiteľa, ochrana pracovníkov, ochrana zdravia, ochrana životného prostredia

a ostatnými slobodami často krát nie je úplne zreteľná. Tá sa stáva pomerne neprehľadnou a často je dostupná iba v určitých jazykových mutáciách. Čo občas osobám bez právnického vzdelania môže spôsobovať určité problémy.

V Zmluve sa nachádza definícia pojmu služba, avšak tá je vyjadrená negatívne. Podľa môjho názoru absentujú ustanovenia, ktoré vysvetľujú definičné znaky služby ako úplatnosť, dočasnosť a cezhraničný prvok. Poskytovanie a prijímanie služieb je priveľmi širokou oblasťou, aby ustanovenia Zmluvy postačili ona objasnenie mnohých možných prípadov.

Ďalšou nevýhodou prečo je podľa môjho názoru primárne právo nedostačujúce je možnosť vynútenia práv, práve napríklad v oblasti, ktorá nie je jasne stanovená v Zmluve. Prekážky nie je možné odstrániť iba spoľahnutím sa na priamu uplatniteľnosť článku 56 Zmluvy *„keďže na jednej strane riešenie jednotlivých prípadov prostredníctvom konaní o porušení a nesplnení povinností voči dotknutému členskému štátu by bolo pre vnútroštátne orgány aj inštitúcie Spoločenstva, najmä po rozšírení, veľmi zložité a na druhej strane si zrušenie mnohých prekážok vyžaduje predchádzajúcu koordináciu vnútroštátnych právnych systémov vrátane vytvorenia administratívnej spolupráce.“*⁴²

Z uvedeného je teda jasné, že regulácia pomocou sekundárnej legislatívy je ideálnym krokom k liberalizácii. Smernice na reguláciu rôznych služieb existujú už pomerne dlhú dobu a práve nová úprava akejsi univerzálnej smernice by mala slúžiť na odstránenie prekážok, administratívneho zaťaženia a koordináciu vnútroštátnych predpisov a teda k skutočnému vytvoreniu liberalizovaného jednotného trhu. Ako aj zjednodušiť prehľadnosť.

⁴² Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/123/ES zo dňa 12. decembra 2006 o službách na vnútornom trhu, Úr. vest. L 376/37, 27. decembra 2006 s. 2 bod 6

2 Smernica 2006/123 ES o službách

Ako už bolo spomenuté vyššie úprava sektoru služieb prostredníctvom sekundárneho práva je bežná. Aký je vhodný nástroj na reguláciu služieb Komisia skúmala v pracovnom dokumente *Rozšírené posúdenie vplyvu návrhu smernice o službách na vnútornom trhu pripravenom pracovníkmi Komisie*. Možnosť, že by neboli zo strany EÚ prijaté žiadne opatrenia na odstránenie prekážok dobre fungujúceho jednotného trhu v oblasti služieb by znamenala, že by nemohli byť naplnené ciele Lisabonskej stratégie. Bolo teda viac ako isté, že nejaké opatrenia budú potrebné. Vylúčená bola možnosť, že by prekážky skúsili členské štáty odstrániť samy. Síce by jednostranné prijatie členským štátom znamenalo veľkú flexibilitu v odstraňovaní prekážok, ale mohlo by to viesť ešte k väčšej fragmentácii predpisov a nebolo by to dostatočné. Ako ďalšiu možnosť Komisia skúmala sektorové nástroje, ktoré boli v minulosti použité na mnoho odvetví služieb a napríklad v odstraňovaní prekážok v oblasti finančných služieb boli úspešné. Aj napriek tomu musela byť táto možnosť zamietnutá, pretože sektor služieb pokrýva veľké množstvo činností, ktoré sa neustále vyvíjajú, takže by bolo potrebné veľké množstvo opatrení. Sektorové nástroje by boli nereálne, a tak isto by viedli k fragmentácii právnych predpisov. Najlepším riešením bolo prijať opatrenie na úrovni EÚ, kde boli rozobraté všetky právne akty. Doporučenie bolo odmietnuté, aj napriek tomu, že by mohlo byť navrhnuté a prijaté pomerne rýchlo, chýba mu právna záväznosť. Nariadenie by bolo priamo použiteľné a záväzné, avšak vyžadovalo by to veľmi detailnú a presnú harmonizáciu a bolo by veľmi zložité a zdĺhavé.⁴³

Pre novú právnu úpravu služieb bola vybratá smernica, ktorá bola schopná poskytnúť právnu istotu poskytovateľom služieb. Smernica je „záväzná pre každý členský štát, ktorému je určená, pokiaľ ide o výsledok, ktorý ma byť dosiahnutý, pričom voľba formy a prostriedkov je ponechaná vnútroštátnym orgánom.“⁴⁴ To poskytuje členským štátom flexibilitu, ktorá práve nariadeniu chýba. Samotná smernica stanoví lehotu, v ktorej musia štáty prijať vnútroštátne opatrenia, zvyčajne je implementačná lehota stanovená v rozmedzí dvoch až šiestich rokov. Teda členským štátom by bol poskytnutý dostatočný čas na proces implementácie.⁴⁵

⁴³ Extended impact assessment of proposal for a directive on services in the internal market, Commission staff working paper. SEC(2004) 21, 13. 1. 2004

⁴⁴ článok 288 ZFEÚ

⁴⁵ Po uplynutí tejto lehoty sú štáty povinné informovať Komisiu o tom, aké opatrenia vykonali. V prípade ak nebol dosiahnutý požadovaný výsledok v stanovenej lehote, je možné podať žalobu na neplnenie povinnosti, či žalobu na náhradu škody. Špecifikum smernice je, že po vypršaní lehoty k implementácii sa stáva priamo aplikovateľná.

Ďalšou otázkou teda bolo, aký typ smernice by bol najvhodnejší. Pre veľké množstvo prekážok na vnútornom trhu a ich zložitosť sa Komisia zaoberala dvoma možnosťami. Prvou bola „jednostupňová smernicou“, ktorá by sa snažila okamžite odstrániť prekážky po uplynutí lehoty k implementácii a mala by rýchlejší efekt, problematické by bolo dosiahnuť dohodu. Druhou a nakoniec zvolenou možnosťou bola „postupná smernica“, ktorá by vytvorila právny rámec na odstránenie prekážok, pričom určitá časť prekážok by bola odstránená po skončení implementačnej lehoty a na odstraňovanie ďalších prekážok by boli členským štátom stanovené lehoty.⁴⁶ Možno práve stanovenie dostatočného času členským štátom viedlo nakoniec k problematickej a veľmi zdĺhavej implementácii, a predsa len by bola možno rýchlejšie zvoliť jednotupňovú smernicu. Pravdepodobne by trvalo veľmi dlho dospieť ku kompromisu, ale je jasné, že bolo spravených mnoho kompromisov aj v rámci postupnej smernice.

2.1 Pôvodná smernica „Bolkestein“

Návrh Smernice⁴⁷ o službách bol predstavený v januári 2004 a pochádzal od Fritsa Bolkesteina, vtedajšieho člena Európskej komisie, ktorý bol zodpovedný za oblasť daní a vnútorného trhu. Návrh sa často nazýva aj podľa jeho tvorca ako smernica „Bolkestein“, a to práve z dôvodu ľahšej rozpoznateľnosti medzi pôvodným, zamýšľaným, návrhom a tým, ktorý bol nakoniec prijatý.

Pôvodný návrh smernice bol súčasťou procesu hospodárskej reformy začatej na zasadnutí Európskej rady v Lisabone s cieľom urobiť z EÚ najkonkurencieschopnejšiu a najdynamickejšiu ekonomiku založenú na vedomostiach vo svete do roku 2010. Bol prirovnávaný k najväčšej ekonomickej reforme za posledné desaťročia a dokonca prirovnávaný k vzniku jednotného trhu. Pre dosiahnutie tohto cieľa bolo potreba vytvoriť skutočný vnútorný trh, pre ktorý je voľný pohyb služieb nenahraditeľný. Aj napriek značnému potenciálu hospodárskeho rastu a možnosti vytvoriť pracovné miesta v oblasti služieb, existovalo príliš veľa prekážok, ktoré brzdili rozvoj voľného pohybu služieb. Návrh smernice sa mal predovšetkým sústrediť na odbúranie týchto prekážok.⁴⁸

⁴⁶ Extended impact assessment of proposal for a directive on services in the internal market, Commission staff working paper. SEC(2004) 21, 13. 1. 2004

⁴⁷ Pod pojmom návrh Smernice, alebo Návrh sa v tejto kapitole rozumie: Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o službách na vnútornom trhu [SEK (2004) 21] / KOM/ 2004/0002 final –COD 2004/0001 zo dňa 13.januára 2004

⁴⁸ FOLTÝN, Valentin. Návrh smernice o službách na vnútornom trhu. I. díl. *Jurisprudence.*, 2005, č.1 s. 17

Prekážky mohli byť rozdelené do dvoch typov, v závislosti na situácií. Ak sa poskytovateľ služby chcel usadiť na území iného členského štátu, aby tam danú službu poskytoval, mohol byť zaťažovaný prílišnými autorizačnými a schvaľovacími procedúrami, prípadne diskriminačnými požiadavkami. V druhom prípade, ak by sa poskytovateľ služby dočasne premiestnil do štátu určenia, mohlo byť vyžadované aby sa usadil, získal oprávnenie. Tieto prekážky boli vnímané ako zbytočné a priveľmi byrokratické. Odstránenie prekážok zahŕňalo iba tie oblasti, ktoré už boli otvorené konkurencii, nebola vyžadovaná liberalizácia služieb, ktoré sú poskytované zo strany verejných subjektov, alebo verejného sektoru.⁴⁹

Rozsah služieb, na ktoré sa mala smernica vzťahovať bol vymedzený pomerne široko v článku 2 návrhu Smernice a to na „služby poskytované poskytovateľom usadeným v členskom štáte. Článok 4 návrhu Smernice definoval pojem služba ako „akúkoľvek samostatnú zárobkovú činnosť v zmysle článku 57 Zmluvy⁵⁰, ktorá bola poskytovaná za úplatu“. Táto definícia pokrývala široké spektrum aktivít ako napríklad poradenské služby, stavebné služby, služby realitných kancelárií, služby cestovného ruchu, vrátane cestovných agentúr a turistických sprievodcov, atď. Definícia bola založená na základe judikatúry Súdného dvora⁵¹, keďže sa jednalo o akúkoľvek samostatnú zárobkovú činnosť zvyčajne vykonávanú za odplatu, ktorá však nemusí byť hradená priamo tomu, kto službu vykonáva. Podstatným prvkom je práve spomínaná úplatnosť služby, bez ohľadu na spôsob financovania. V tomto vyjadrení sa jedná o činnosť, prostredníctvom ktorej je poskytovateľ služby zapojený do hospodárskeho života. Z pôsobnosti smernice však mali byť pôvodne vyňaté tie služby, pre ktoré existovala komplexná úprava. Jednalo sa napríklad o finančné služby, elektronické komunikačné siete, dopravné služby.

2.1.1 Hlavné ciele smernice

Cieľom návrhu Smernice bolo vytvoriť právny rámec, ktorý by odstránil prekážky v oblasti voľného pohybu služieb, a zjednodušil pohyb služieb medzi členskými štátmi, pričom poskytovateľom aj príjemcom služieb by mohol ponúknuť právnu istotu. Svojím rámcovým charakterom a horizontálnym prístupom, keďže sa zaoberal veľkým množstvom služieb, nestanovil presné pravidlá ale zaoberal sa otázkami, ktoré boli nevyhnutné pre fungovanie vnútorného trhu.

⁴⁹ tamtiež

⁵⁰ pôvodný článok 50 Zmluvy o Európskych spoločenstvách

⁵¹ Rozhodnutia SDEÚ zo dňa 26. apríla 1988, Bond van Adverteerders, vec 352/85, bod 16; 27 septembra 1988, Humbel, 263/86, bod 17; 11. apríla.2000, Deliège, C-51/96 a C-191/97 bod 56; 12. júla 2001, Smits a Peerbooms, C-157/99, bod 57

Na odstránenie prekážok bolo navrhnuté zjednodušenie administratívneho zaťaženia, ktoré zahŕňalo vytvorenie tzv. "jednotných kontaktných miest". Jednalo sa o miesta, kde by mohli poskytovatelia služieb dokončiť administratívne postupy, ktoré by sa týkali ich činnosti, ako aj možnosť dokončiť postup elektronicky. Medzi ďalšie ciele sa radilo celkové zjednodušenie povolovacích režimov, zrušenie diskriminačných požiadaviek členských štátov⁵², či posudzovanie zlučiteľnosti niektorých právnych požiadaviek s podmienkami stanovenými v smernici s ohľadom na proporcionalitu ako aj princíp krajiny pôvodu.

Odbúraním prekážok na vnútornom trhu malo dôjsť k zjednoteniu poskytovania služieb, zvýšeniu konkurencieschopnosti poskytovateľov, čo malo viesť k zníženiu služieb pre spotrebiteľov. Cieľom Návrhu tak bolo zvýšiť podiel cezhranične poskytovaných služieb v rámci vnútorného trhu.

2.1.2 Princíp krajiny pôvodu

Jedným z hlavných princípov pomocou, ktorých malo prísť k odstráneniu prekážok bol tzv. princíp krajiny pôvodu, podľa ktorého poskytovatelia služieb podliehajú iba predpisom krajiny, v ktorej sú usadení. Členské štáty by nesmeli obmedzovať služby poskytované subjektmi, ktorí sú usadení v inom členskom štáte. Malo tak byť umožnené, poskytovať služby v jednom alebo viacerých členských štátoch bez nutnosti podliehať právu týchto štátov. Princíp by taktiež znamenal, že krajina v ktorej bol poskytovateľ služby usídlený by bola zodpovedná za účinný dohľad nad poskytovateľom služby na svojom území aj keby poskytoval služby do iných členských štátov.⁵³ Tento princíp sa týka iba voľného pohybu služieb a nie práva usadiť sa, kde bolo potrebné splniť požiadavky toho členského štátu kde sa podnikateľ chcel usadiť. Za usadenie sa považuje vytvorenie určitého pevného prvku ako napríklad zriadiť stálu kanceláriu, kde by bola vykonávaná ekonomická aktivita. Miesto sídla spoločnosti alebo centrály spoločnosti nie je rozhodujúce. Podnikateľ, ktorý poskytuje služby prostredníctvom pevnej infraštruktúry (stála kancelária) podlieha všetkým pravidlám a reguláciám tohto štátu. Pre posúdenie či sa jedná o stále alebo dočasné poskytovanie služieb, nie je rozhodujúce iba trvanie služby, ale taktiež pravidelnosť, možnosť opakovania sa či pokračovanie poskytovania služby.⁵⁴ Tento princíp by bol aplikovaný

⁵² Napríklad požiadavky na štátnu príslušnosť alebo podmienky trvalého bydliska, či previerka hospodárskej potreby (požiadavka, aby sa poskytovateľ služby preukázal príslušným orgánom, že existuje reálny dopyt po jeho službe).

⁵³ článok 16 Návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady o službách na vnútornom trhu [SEK (2004) 21] / KOM/ 2004/0002 final –COD 2004/0001 zo dňa 13.januára 2004

⁵⁴FOLTÝN, Valentin. Návrh smernice o službách na vnútornom trhu. II. díl. *Jurisprudence.*, 2005, č.2 s. 14

v prípade ak podnikateľ nemá vytvorený pevný prvok v inom členskom štáte a podniká zo svojho domovského štátu, ale aj na prípad ak by vytvoril dočasný prvok v inom štáte, v ktorom chce poskytnúť služby. Napríklad spoločnosť, ktorá poskytuje stavebné služby v Českej republike by chcela poskytovať služby v Poľsku bez toho aby tam bola usadená. Stavebné služby sú teda poskytované podľa českého práva a zákazníci z Českej republiky alebo Poľska by sa v prípade sporu museli domáhať svojich práv u tejto spoločnosti podľa právnych predpisov Českej republiky.

Členské štáty považovali princíp krajiny pôvodu za základný prvok návrhu smernice. Niektoré štáty vyjadrovali obavy ohľadom tohto princípu, ale preukázali vôľu o tomto bode naďalej diskutovať. Ministri trvali na objasnení návrhu aby bol jasnejší z hľadiska rozsahu a vyskytla sa prvýkrát poznámka o tom, že by smernica mohla narušiť európsky sociálny model, tým, že by ovplyvňovala vysielanie pracovníkov.⁵⁵ Konkrétne pre Francúzsko to znamenalo, že by mohol poľský inštalatér poskytovať služby na území Francúzska, čo považovali za znak lacnej pracovnej sily, sprevádzaným nízkym štandardom z krajín strednej a východnej Európy. Strach bol najmä z nízkeho štandardu poľských inštalatérskych spoločností, ktoré by mohli viesť k sociálnemu dumpingu a krajnom prípade až k zániku európskeho sociálneho modelu. Toto bolo mnohými stranami chápané aj ako hrozba pre ochranu spotrebiteľov, keďže smernica by odstránila prekážky v rámci dočasného poskytovania služieb medzi členskými štátmi.⁵⁶ Niektoré štáty argumentovali tým, že poľský inštalatér by zahŕňal vážnu zmenu v otázkach občianstva ako národného tak aj európskeho. Bol by prítomný na území Francúzska, bez toho aby bol subjektom patriacim pod reguláciu tohto štátu, ale pracoval by vo výhodnejšom pracovnom prostredí. To by znamenalo že dvaja inštalatéri (francúzsky a poľský) by pracovali bok po boku pod rozdielnymi právnymi režimami s rozdielnymi právami aj napriek zdieľanému európskemu občianstvu v nadväznosti na rovnaké zaobchádzanie.⁵⁷ Princíp krajiny pôvodu by však mohol priniesť aj určité riziká pre príjemcov služieb. Chýbajúca priama kontrola v hostiteľskom štáte a pri neznalosti cudzích právnych poriadkov sa môže medzi príjemcami služby zvýšiť riziko nekalých jednaní pri poskytovaní služieb. Princíp totiž umožňuje v jednom členskom štáte poskytovať určitú činnosť za rôznych podmienok, podľa toho, v ktorom štáte je poskytovateľ usadený.⁵⁸

⁵⁵ Závěry 2624. zasadnutia Rady EÚ pre konkurencieschopnosť (vnútorný trh, priemysel a výskum), ktoré sa konalo v Bruseli v dňoch 25. a 26. novembra 2004, s. 9

⁵⁶ BARNARD, Catherine. Unravelling the Service Directive. *Common Law Market Review* 45,2008 s.329

⁵⁷ DAVIES, Gareth . Services, Citizenship and the Country of Origin Principle. Europa Institute: *Mitchell Working Paper Series*. 2007, č. 2 s.7

⁵⁸ HRADIL, Jan. Princip země původu: změny v oblasti volného poskytování služeb. *Právní rozhledy*, 2006, č.1 s. 10

Tento princíp mal tak isto slúžiť na zavedenie vzájomnej dôvery medzi členskými štátmi a pomoci medzi príslušnými vnútroštátnymi orgánmi. Pričom cieľ mal byť naplnený prostredníctvom spolupráce medzi úradmi, vzájomnej výmene informácií, pomoci a efektívneho rozdeľovania úloh v oblasti dohľadu.

Smernica v tomto prípade však počítala aj s určitými výnimkami, ktoré bolo potrebné zohľadniť, najmä v oblasti verejného záujmu a rozsahu harmonizácie. Boli stanovené všeobecné výnimky⁵⁹, prechodné výnimky⁶⁰ a výnimky ad hoc.⁶¹

2.1.3 Screeningová a notifikačná povinnosť, správne zjednodušenie

V návrhu Smernice bol stanovený zákaz priamo, či nepriamo diskriminačných požiadaviek, kedy členské štáty nesmeli obmedziť prístup k výkonu služieb na svoje územie. Nepripustné boli požiadavky založené na základe štátnej príslušnosti alebo v prípade spoločnosti za umiestnenia jej sídla.⁶² Štáty mali povinnosť všetky vymenované opatrenia ihneď odstrániť zo svojich právnych poriadkov v rámci implementačnej lehoty.

V rámci povinného screeningu mali členské štáty preskúmať či ich právne poriadky neobsahujú smernicou zakázané opatrenia a nepodmieňujú prístup k činnosti v oblasti služieb alebo jej vykonávanie splnením niektorej z nediskriminačných požiadaviek⁶³. V prípade ak by boli takéto podmienky nájdené, bolo potrebné preveriť, či sú nediskriminačné (priamo alebo nepriamo), nevyhnutné (objektívne opodstatnené závažným dôvodom verejného záujmu) a proporcionálne (musia slúžiť na zabezpečenie dosiahnutia sledovaného cieľa, pričom nesmú prekročiť rámec toho, čo je potrebné na jeho dosiahnutie). V prípade ak by právny poriadok členského štátu obsahoval také podmienky a mal by záujem na ich zachovaní, musel by vypracovať správu kde by uviedol požiadavky, ktoré má v úmysle zachovať aj s odôvodnením. Komisia by mohla udeliť tomuto štátu výnimku.

⁵⁹ Napríklad poštové služby, distribúcia elektriny, vody a plynu, úkony vyžadujúce zo zákona účasť notára, autorské práva a práva priemyselného vlastníctva, a služby upravené inými nariadeniami alebo smernicami.

⁶⁰ Stanovené pre: spôsob, akým je vykonávaný prevoz fyzických finančných prostriedkov (tzv. cash-in-transit), hazardné hry(zahŕňajú uzatváranie peňažitých stávk, stávkové hry a lotérie) a prístup k súdnemu vymáhaniu dlhov. Pre tieto výnimky bolo stanovené prechodné obdobie do roku 2010 a určené ďalšie lehoty k plynulej harmonizácii

⁶¹ Tie mohli byť prijaté zo strany hostiteľského štátu vo výnimočných prípadoch voči konkrétnemu poskytovateľovi z iného štátu. Opatrenia týkajúce sa bezpečnosti služieb (vrátane aspektov verejného zdravia), výkonu zdravotníckeho povolania, ochrana verejného poriadku (najmä spojeného s ochranou maloletých)

⁶² Nepripustné boli podmienky, kedy by poskytovateľom služby mohla byť iba osoba, ktorá má v danej krajine trvalý pobyt, alebo aby bola vyžadovaná národnosť, či štátna príslušnosť, či potreba byť na území štátu usadený

⁶³ Kvantitatívne alebo územné obmedzenie, povinnosť poskytovateľa mať určitú právnu formu, povinnosť vlastníť minimálne množstvo kapitálu, zákaz vlastníť viac ako jednu prevádzku na území rovnakého štátu, minimálny počet zamestnancov,...

V určitých oblastiach mali členské štáty notifikačnú povinnosť voči Komisii, kedy boli povinné informovať o prijatí opatrení, ktoré by mohli ohroziť voľný pohyb služieb, aj potenciálne.

2.2. Vyjadrenie Rady a Európskeho parlamentu k návrhu smernice

V Rade sa uskutočnila diskusia ohľadom návrhu smernice, ktorá sa zamerala na tri hlavné otázky: princíp krajiny pôvodu, administratívna spolupráca a zjednodušenie administratívy. V priebehu roka 2005 sa diskutovalo na zasadnutiach najmä o princípe krajiny pôvodu a odporcov tohto princípu pribúdalo.⁶⁴ Keďže Rada nie je oprávnená prijať konečnú pozíciu skôr ako stanovisko zverejní parlament, jednalo sa o nezáväznú správu, ktoré však predpovedali smerovanie zamýšľaného návrhu.

Koncom novembra 2005 na zasadnutí Rady EÚ väčšina členských štátov presadzovala ďalšie výnimky (napríklad v oblasti zdravotníctva, hazardu, daní,...), niektoré štáty chceli mať možnosť vyňať služby všeobecného záujmu, iné nie. Tak isto väčšina členských štátov nechcela, aby sa smernica zaoberala pravidlami o vysielaní pracovníkov a existovali rozdielne názory na to, či by práve vysielanie pracovníkov malo byť jej súčasťou. Nakoniec to jediné na čom sa členské štáty zhodli bolo, aby sa pôsobnosť smernice nezmenšovala, aby mala skutočný význam,⁶⁵ to všetko však vyústilo v presný opak. Rozpory sa prejavovali medzi tzv. starými a novými členmi Únie. Pôvodné členské štáty sa cítili ohrozené, že na trh vstúpi lacnejšia konkurencia z krajín strednej a východnej Európy.

Po predložení návrhu Smernice sa čakalo na vyjadrenie Európskeho parlamentu (EP), týmto Návrhom sa zaoberal Výbor IMCO⁶⁶. Ten navrhol úpravy, ktoré sa týkali pôsobnosti zamýšľanej smernice. Vo svojom stanovisku sa vyjadril, že je treba určité oblasti z jej pôsobnosti vyňať ako napríklad služby, ktoré sa týkajú bankovníctva a finančných služieb (úverov, poistenia, platieb, investícií,...), zdravotnej starostlivosti a farmaceutických služieb. EP navrhoval aj vylúčiť z pôsobnosti smernice audiovizuálne služby, bez ohľadu na formu prenosu, televízne a rozhlasové vysielanie z dôvodu podpory kultúrnej rozmanitosti. Tak isto mali byť vyradené aj hazardné hry vrátane lotérií a stávkových hier kvôli svojej špecifickej povahe. Nevyhnuté bolo vylúčiť aj oblasť týkajúcu sa zdanenia, dopravy (vrátane mestskej

⁶⁴ Ako prvé vypracovalo pozíciu Dánsko, ktoré sa postavilo proti tomuto princípu. To bolo nasledované Belgickom, Francúzskom a Portugalskom, ktoré sa spoločne vyjadrili, že neexistuje žiadny konsenzus, a teda akékoľvek dohody boli takmer nedosiahnuteľné. K týmto krajinám sa postupne pripojil Cyprus nasledovaný Gréckom

⁶⁵ Tlačová správa z 2694. stretnutia Rady pre konkurencieschopnosť (vnútorný trh, priemysel a výskum), ktoré sa konalo 28-29 novembra 2005 v Bruseli

⁶⁶ Výbor pre vnútorný trh a ochranu spotrebiteľa

dopravy, taxi služieb). K vzniku jednotných kontaktných miest EP súhlasil s myšlienkou zjednodušenie administratívy ako aj spracovanie formalít elektronickou formou, avšak navrhol ešte vytvorenie európskeho kontaktného miesta, ktorý by zriadila Komisia a slúžilo by na koordináciu jednotných kontaktných miest v členských štátoch.⁶⁷

Často členskými štátmi kritizovaný princíp krajiny pôvodu sa stanovisku EP už nenachádzal vôbec a to bolo jasným signálom toho, že smernica bude prijatá v odlišnom znení. Princíp, ktorý sa javil ako dôležitá súčasť liberalizácie, a ktorý inicioval určitý posun vpred bol jednoducho z návrhu vypustený, respektíve nahradený „slobodou poskytovať služby“. V rámci „slobody poskytovať služby“, podľa Vladimír Maňku, poslanca Európskeho parlamentu, sa subjekty, ktoré poskytujú služby v inom členskom štáte budú riadiť predpismi svojho domovského štátu. Nebude teda možné, aby poskytovateľ pochádzajúci z krajiny s nižšími environmentálnymi štandardmi sa týmito riadil pri svojich aktivitách v krajine, ktorá ich má nastavené na vyššiu úroveň. Jednoduchší bude prístup na trhy krajín Únie pre živnostníkov a podnikateľov, pretože budú „s dôrazom na zachovanie sociálnych a ekonomických štandardov, výrazne obmedzené byrokratické bariéry.“⁶⁸

Aj napriek tomu princíp vzájomného uznávania prejednával Výbor IMCO v roku 2005 a dospel k názoru, že by ďalšie pozmeňovanie návrhy mohli umožniť domovským štátom viac regulovať zahraničné služby. To znamená, že správa výboru IMCO navrhovala, aby právne alebo zmluvné ustanovenia týkajúce sa ochrany spotrebiteľa, pracovného práva, ako aj pravidiel vzťahujúcich sa k náhradám škody, mali byť vylúčené z pôsobnosti zásady vzájomného uznávania. Tieto oblasti v ktorých Zmluva výslovne stanovuje, že členským štátom ponechá priestor pre uloženie náročnejších požiadaviek tam, kde boli stanovené normy spoločenstva. Služby, ktoré mali byť pokryté touto zásadou mali byť uvedené v samostatných prílohách, čo by zabránilo prípadnej budúcej nepredvídateľnej regulácii.⁶⁹

Vo svojom revidovanom návrhu smernice nakoniec Komisia pristúpila na takmer všetky pripomienky Rady a EP a z pomerne ambiciózneho plánu o liberalizácii služieb sa formovala smernica, ktorá až tak prelomová nebola, keďže bola založená na kompromisnom znení.⁷⁰ Konečné znenie bolo podpísané predsedom EP a Rady 12.12.2006.

⁶⁷ Legislatívne uznesenie Európskeho parlamentu KOM(2004)0002 - C5-0069/2004 - 2004/0001(COD)) zo dňa 16.2.2006. Úr. vest. E , 29. november 2006, s. 0343 – 0379

⁶⁸ MAŇKA, Vladimír. *Voľný pohyb služieb – krok dopredu* [online]. noveslovo.sk, 8. marca 2006 [cit.24.januára.2017]. Dostupné na <<http://www.noveslovo.sk/node/17238>>

⁶⁹ CRAUFURD SMITH, Rachel. *Old Wine in new Bottles? : From the "Country of Origin Principle" to "Freedom to provide Services" in the European Community Directive on Services in the Internal Market*. Europa Institute: Mitchell Working Paper Series. 6/2007, s.17

⁷⁰ Tlačová správa z 2747. stretnutia Rady pre konkurencieschopnosť (vnútorný trh, priemysel a výskum), ktoré sa konalo 24. júna 2006 v Bruseli

2.3 Konečná podoba Smernice EC/123/2006 o službách na vnútornom trhu

Konečná podoba Smernice prešla dlhým procesom až k prijatiu. Pôvodný návrh vychádzal z uplatňovania princípu krajiny pôvodu služby. Ten sa snažil nielen inkorporovať doterajšiu judikatúru SDEÚ, ale presahoval tento rámec tým, že predpokladal kontrolu poskytovaných služieb v štáte pôvodu. Búrliivé diskusie nielen v rámci inštitúcií, ale aj medzi členskými štátmi znamenali, že výsledná podoba Smernice sa vzdala výslovného zakotvenia tohto princípu a uspokojila sa s veľmi opatrnou inkorporáciou doterajšej judikatúry. Predpokladá v rámci veľmi zúženej pôsobnosti tri základné nosné prvky a to, prieskum národnej úpravy s ohľadom na nutnosť zjednodušenia režimu poskytovania služieb a určenie jednotných kontaktných miest; spoluprácu národných správnych orgánov; a zjednodušenie slobody usadzovania tým, že stanovuje predpoklady pre pripustenie obmedzení na základe verejného poriadku, bezpečnosti, zdravia a ochrane životného prostredia.⁷¹

Problematickou oblasťou je určite pôsobnosť celého legislatívneho aktu. Smernica sa neaplikuje na oblasti *služby všeobecného záujmu nehospodárskeho charakteru; finančné služby, elektronické komunikačné služby a siete*; ďalej pôsobnosť smernice nedopadá na služby v oblasti dopravy vrátane prístavných služieb, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti hlavy V zmluvy; *služby agentúr na sprostredkovanie dočasného zamestnania; služby zdravotnej starostlivosti; audiovizuálne služby vrátane kinematografických služieb bez ohľadu na spôsob ich výroby, distribúcie a prenosu a rozhlasové vysielanie; činnosti hazardných hier, činnosti, ktoré sú spojené s výkonom verejnej moci; sociálne služby; súkromné bezpečnostné služby; služby poskytované notármi a súdnymi úradníkmi, ktorí sú menovaní právnymi aktmi prijímanými vládou.*⁷²

Pri úvahách na aké činnosti sú zamerané vnútroštátne opatrenia, rozsah vnútroštátnych opatrení, ktoré pokrýva Smernice o službách je samozrejme užší než rozsah článku 56 ZFEÚ. Napriek tomu sa smernica o službách všeobecne vzťahuje na služby všeobecného hospodárskeho záujmu, ale nezaoberá sa liberalizáciou takýchto služieb. Naopak, článok 56 ZFEÚ musí byť braný v úvahu po celý čas, ak vnútroštátne opatrenie predstavuje neodôvodnené opatrenie vo svojom význame, ktoré má vplyv na cezhraničný obchod, ktorý je poskytovaný alebo prijímaný v rámci slobody poskytovať služby a ktorý nie je spojený s výkonom verejnej moci. Smernica o službách a článok 56 ZFEÚ fungujú paralelne vedľa seba. Smernica o službách aj napriek tomu, že má horizontálny prístup v tomto zmysle,

⁷¹ TICHÝ, Luboš a kol. *Evropské právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 390 - 391

⁷² článok 2 ods.2 Smernica o službách

pokrýva všetky služby, ktoré spadajú do jej rozsahu ale poskytuje radu výnimiek. Všeobecne platí, že smernica o službách nemá vplyv na žiadne činnosti, ktoré sú úzko spojené so sociálnym štátom, verejným financovaním alebo všeobecným záujmom.⁷³

Ako už bolo detailne popísané vyššie, od pôvodného návrhu smernice bolo upustené. Namiesto pôvodného princípu krajiny pôvodu bola predstavená „sloboda poskytovať služby“, ktorá už neodkazuje na aplikovateľné právo, ale stanoví za akých podmienok môže členský štát, kde je poskytovaná služba, uplatňovať špecifické požiadavky voči poskytovateľovi služieb. Členským štátom je zakázané ukladať neopravené požiadavky, ktoré by mohli ovplyvniť voľný pohyb služieb.⁷⁴

Jedným z hlavných dôvodov prečo bolo od princípu upustené môžu byť špecifické vlastnosti voľného pohybu služieb, medzi ktoré patrí aj pohyb osôb, buď príjemcov alebo poskytovateľov služieb, ako aj samotná činnosť. Niektoré vlastnosti⁷⁵ môžu byť pre služby charakteristické ale môžu taktiež vyžadovať určité množstvo dôvery medzi poskytovateľom a príjemcom. *Dôvera v kvalitu* môže byť získaná prostredníctvom založenia určitých štandardov, obchodných značiek alebo kódexov samotnými poskytovateľmi služieb, pričom na národnej úrovni je treba zabezpečiť minimálnu úroveň regulácie.⁷⁶ Tieto predpisy môžu povoliť alebo zakázať poskytovanie služieb, stanoviť podmienky a ovplyvniť ich náklady. Takže zakazovanie národných obmedzení, ktoré ovplyvňujú poskytovanie služieb, otvára priestor pre reguláciu.⁷⁷ Inštitúcie EÚ nie sú schopné upravovať všetky problémy týkajúce sa voľného pohybu služieb v takej miere a efektívite ako by mohli členské štáty. Obavy členských štátov, ktoré vyjadrili k Návrhu Smernice, boli založené na skutočnosti, že poskytovatelia služieb sa môžu voľne usadiť v ktoromkoľvek členskom štáte jednoducho v súlade s pravidlami platnými v krajine pôvodu, bez ohľadu na miesto kde sú služby poskytované a tak potenciálne vyústiť k „závodu ku dnu“⁷⁸. Určitá kvalita, ktorá je udržiavaná na základe národných požiadaviek a opodstatnených právnych predpisov Únie môže ďalej

⁷³ WIBERG , Maria. *The EU Services Directive: Law or Simply Policy*. Hague: T.M.C. ASSER PRESS, 2014. s.218

⁷⁴ LESZAY, Lenka. Smernice o službách na vnútornom trhu. *Ad Notam*. 2006, 5, 152 s.

⁷⁵ napríklad neurčité a nehmotné ekonomické činnosti, ktoré sú vyrobené a spotrebované v rovnakom čase, nekumulatívne, neskladné,...

⁷⁶ HATZOPOULOS, Vassilis. *Regulating Services in the European Union*. Oxford: Oxford university press 2012. s. 4-8

⁷⁷ WIBERG , Maria. *The EU Services Directive: Law or Simply Policy*. Hague: T.M.C. ASSER PRESS, 2014. s.17 - 23

⁷⁸ poskytovatelia služieb sa usadia v členskom štáte s najnižšou úrovňou národných predpisov, čím by sa ostatné členské štáty mohli prikláňať k znižovaniu svojich požiadaviek v rovnakej miere aby prilákali ekonomických aktérov na svoje územie.

brániť nevyhovujúcim zahraničným výrobkom alebo službám vstup na domáci trh.⁷⁹ Konečná verzia smernice o službách je formovaná týmito skutočnosťami, zjednodušene povedané, voľný pohyb služieb vykazuje špecifické vlastnosti v rozpore s voľným pohybom tovaru a osôb.

Z pohľadu liberalizácie je veľkou škodou, že členské štáty nezobrali princíp krajiny pôvodu ako posun vpred. V prípade voľného pohybu tovaru sa uplatní princíp vzájomného uznávania (na základe rozsudku Súdneho Dvora⁸⁰ ako aj na základe nariadenia, ktoré potvrdilo princíp vzájomného uznávania a vymedzilo jeho užívanie⁸¹) a kontroly domovského štátu. V prípade voľného pohybu osôb dochádza k regulácii na základe vzájomného uznávania, rovného zaobchádzania a kontroly hostiteľského štátu.⁸² Voľný pohyb služieb sa však pohybuje niekde v priepasti medzi týmito dvoma scenármi, keďže vykazuje vlastnosti podobné obom slobodám.

Smernica v rámci odstraňovania prekážok na vnútornom trhu pre poskytovanie služieb zavádza postupy pri udeľovaní povolení a aj tzv. procedúru „tichého súhlasu“. V zmysle článku 13 Smernice majú byť žiadosti vybavené bez zbytočného odkladu vo vopred stanovenej primeranej lehote, pričom v zložitých prípadoch je možné stanovenú lehotu jedenkrát predĺžiť, ale iba na obmedzené obdobie. „Tichý súhlas“ znamená, že „ak sa na žiadosť neodpovie v stanovenej alebo predĺženej lehote ..., povolenie sa považuje za udelené.“⁸³ Opäť však bolo myslené aj na určité odchýlky a tak aj v tomto prípade je možné v rámci vážnych dôvodov zaviesť inú úpravu.

2.4 Zhrnutie

Tu sa naskytá otázka, prečo nie je možné v rámci slobody poskytovať služby uplatňovať princíp vzájomného uznávania, ktorý by viedol k liberalizácii tak ako mal v pláne F. Bolkestein. Ten by znamenal, že členské štáty by nemohli tak ako v prípade voľného pohybu tovaru, uplatňovať vnútroštátne pravidlá pre služby pochádzajúce z iného členského štátu. Podľa môjho názoru by práve toto bolo kľúčovou oblasťou k úplnej liberalizácii služieb

⁷⁹ WIBERG: *The EU Services ...*, s. 21.

⁸⁰ C- 120/78 Rewe v Bundesmonopolverwaltung für Branntwein – „Cassis de Dijon“

⁸¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady 764/2008 zo dňa 9. júla 2008, ktorým sa ustanovujú postupy týkajúce sa uplatňovania určitých vnútroštátnych technických pravidiel na výrobky, ktoré sú v súlade s právnymi predpismi uvedené na trh v inom členskom štáte, a ktorým sa zrušuje rozhodnutie č. 3052/95/ES. Úr. vest. L 218/21, 13. augusta 2008 – princíp vzájomného uznávania sa uplatní aj v prípade ak daná oblasť nie je harmonizovaná.

⁸² WIBERG: *The EU Services ...*, s. 22-23

⁸³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/123/ES zo dňa 12. decembra 2006 o službách na vnútornom trhu, Úr. vest. L 376/55, 27. decembra 2006 s. 20 a násl.

a viedlo by to dokončeniu jednotného vnútorného trhu tak, ako bolo plánované už pred mnohými rokmi. Myslím, že z určitej časti treba hľadať dôvod prečo tomu je tak, aj v minulosti, keďže členské štáty zväčša nie sú ochotné vzdať sa svojich právomocí v prospech EÚ, a tak nepanuje príliš veľká ochota vzdať sa možnosti na reguláciu, pokiaľ nemusia. Táto kapitola ponúka odpoveď na otázku ako mala Smernica pomôcť k liberalizácii služieb.

Problematickým bolo jednanie inštitúcii EÚ, kde sa členské štáty postupne dohadovali na nenápadnom zužovaní pôsobnosti Smernice. Až sa niekedy môže zdať, že namiesto univerzálnej smernice bola prijatá akási rozšírená verzia sektorovej smernice a už vôbec nie je možné hovoriť o akejsi univerzálnosti. Okresávanie oblastí, ktoré Smernica pokrýva sa stalo ďalším veľkým problémom tohto sektoru. Oblasti, ktoré boli vyňaté, tvoria nemalý podiel na cezhraničnom poskytovaní služieb. A tak namiesto toho, aby vznikla jedna ucelená Smernica, vzniklo niečo, čo prináša ešte väčšiu neprehľadnosť tejto oblasti.

Aj napriek kompromisnému návrhu Smernica odstraňuje niektoré prekážky voľného pohybu služieb, či už v rámci uznávania dokumentov (nie však uznávania kvalifikácií), jednotných kontaktných miest alebo tzv. „tichým súhlasom“ v rámci povolovacích režimov. Jednotné kontaktné miesta pomáhajú odstrániť prekážky a jednoduchšie dokončiť postupy. Za veľkú nevýhodu Smernice považujem stále nedostatočnú defragmentáciu sektoru služieb. Ako už bolo spomínané, jedná sa o horizontálnu smernicu, ktorá v mnohých prípadoch nenahrádza právnu úpravu, ktorá je obsiahnutá v špeciálnych sekundárnych právnych predpisov. Práve preto sa z môjho uhľa pohľadu sa jedná o veľmi neucelený dokument, ktorý vzhľadom na časovú náročnosť mohol mať rozšírenejšiu pôsobnosť, a nahradiť tak napríklad úpravu vysielania pracovníkov, či uznávanie kvalifikácii. Myslím, že časom bude treba zapracovať na návrhu, ktorý bude komplexnejší.

3 Aktuálne otázky v oblasti poskytovania služieb v rámci EÚ

Aj napriek tomu, že Smernica o službách začala vznikať pred viac ako desiatimi rokmi, je stále pomerne diskutovanou témou na pôde EÚ, avšak tento krát z iného pohľadu. Ako už bolo veľmi podrobné rozobraté v predchádzajúcej kapitole, problematika Smernice o službách na vnútornom trhu dala síce akýsi právny základ, ale nepriniesla ucelenosť. To, že Smernica prechádzala neustálym zužovaním sa časom prejavilo na nedostatku oblastí, ktoré pokrýva. Vyskytli sa oblasti, ktoré pôvodne Smernica riešiť mala, ale nakoniec od nich bolo upustené, a teda bolo treba prísť s novou reguláciou. Medzi veľmi významné, na pôde EÚ veľmi často skloňované témy, patrí v nadväznosti na poskytovanie a prijímanie služieb zemepisné blokovanie tzv. „geo-blocking“ služieb, rola zdieľanej ekonomiky s ňou spojené kooperatívne platformy.

Problém, s ktorým sa EÚ aktuálne stretáva aj v dôsledku týchto prekážok nie je schopná konkurovať americkým technologickým spoločnostiam. Vďaka odstráneniu týchto on-line prekážok by mohol vzrastať hrubý domáci produkt krajín. Podľa odhadov by to taktiež mohlo viesť k vytvoreniu až štyroch miliónov pracovných miest a zjednodušiť prístup na trh spoločnostiam, ktoré by chceli expandovať v rámci územia Únie.⁸⁴ Na základe prieskumu výboru IMCO štúdia preukázala, že digitálny trh by mohol prispieť k zvýšeniu HDP všetkých členských krajín približne vo výške 415 miliárd eur. Napríklad v oblasti cloud computingu, môže prísť k zníženiu nákladov o približne 10 – 20 % pre asi 80 % spoločností.⁸⁵

V rámci jednotného digitálneho trhu existujú prekážky, ktoré bránia dosiahnuť skutočný potenciál zdieľanej ekonomiky. Významnou prekážkou napríklad je potrebná úroveň zručností a zabezpečenie digitálneho prístupu. Avšak predpokladá sa, že práve táto bariéra bude odbúraná pomerne rýchlo aj prostredníctvom inteligentných telefónov, ktoré prenikajú na trh vo veľkej miere. V rámci fyzických prekážok je možné spomenúť najmä geografické bariéry, ktoré by mohli obmedzovať rozvoj zdieľanej ekonomiky v oblastiach s nízkou hustotou osídlenia. Platformy sú v súčasnosti zamerané na poskytovanie služieb zákazníkom v mestských oblastiach. S tým súvisí v niektorých prípadoch nedostatočné pokrytie signálom. Medzi ďalšie prekážky patrí nejasný vzťah k doterajšej regulácii,

⁸⁴ SCOTT, Mark. *Europe Moving Toward Single Digital Market*. [online] nytimes.com 4.5 2015 [cit. 25. januára 2017]. Dostupné na <nytimes.com/2015/05/05/business/international/europe-moving-toward-single-digital-market.html>

⁸⁵ MACIJEWSKI, Mariusz, DANCOURT, Louis, DIMOVA Magdalena *Všadeprítomný jednotný digitálny trh*. [online] europarl.europa.eu 12/2016 [cit. 25. januára 2017]. Dostupné na <http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/sk/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.9.4.html#_ftn7>

nedostatok dôvery, problematika úpravy daní a pracovného práva v nadväznosti na kooperatívne platformy.⁸⁶

3.1 Služby v rámci jednotného digitálneho trhu

Aj napriek tomu, že sa jedná o opatrenie jednotného digitálneho trhu, v dnešnej dobe je potrebné sa nad problematikou voľného pohybu služieb zamyslieť v širšom kontexte. Jednotný vnútorný trh existuje už viac ako 20 rokov, ale odvtedy sa naša ekonomika a spoločnosť výrazne zmenili. Doba sa vyvíja a prístup na digitálny trh je akýmsi evolučným krokom a premietnutie jednotného vnútorného trhu, ktorý existuje vo „fyzickom svete“ do „digitálneho sveta“, obohatený o nové technológie a prispôsobený dnešnej dobe a potrebám občanov EÚ. Hlavným cieľom vytvorenia jednotného digitálneho trhu je poskytnúť občanom Únie neobmedzený prístup k službám, ktoré zahŕňajú „streaming“ videí, nakupovanie prostredníctvom internetu, či využívanie virtuálnych úložísk tzv. cloud computing a to bez ohľadu na miesto kde užívatelia žijú. To by mohlo viesť k skutočnému vytvoreniu jedného trhu pre viac ako 500 miliónov ľudí.

Komisia si pod vedením predsedu Jean-Claude Junckera stanovila ako jednu zo svojich priorít vytvorenie jednotného digitálneho trhu. Jedná sa širokú stratégiu a pre účely tejto práce sa zameriam iba na určitú časť. Komisia vydala *Stratégiu pre jednotný digitálny trh*, ktorá vo svojom obsahu zahŕňa množstvo legislatívnych a nelegislatívnych opatrení a je možné ich rozdeliť do 3 hlavných oblastí:

1. „zlepšenie prístupu k produktom a službám prostredníctvom internetu;
2. lepšie podmienky pre rast digitálnych sietí a služieb;
3. podpora rastu európskeho digitálneho hospodárstva“⁸⁷

Do pilieru, ktorý ma za úlohu *zlepšiť prístup k produktom a službám* Komisia zaradila niekoľko oblastí medzi ktoré patria elektronický obchod⁸⁸, presadzovanie pravidiel ochrany spotrebiteľa, účinnejšie a cenovo dostupnejšie cezhraničné doručovanie, zabránenie neodôvodneného zemepisného blokovania, znižovanie DPH, revízia smernice o koordinácii určitých pravidiel týkajúcich sa autorského práva a príbuzných práv pri satelitnom vysielaní a

⁸⁶ GOUDIN, Pierre. The Cost of Non-Europe in the Sharing Economy: Economic, Social and Legal Challenges and Opportunities. *European Parliamentary Research Service*, 01/2016 s.21-23

⁸⁷ OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV *Stratégia pre jednotný digitálny trh v Európe* /* COM/2015/0192 final */

⁸⁸ Elektronický obchod zahŕňa obchodné transakcie uskutočnené prostredníctvom internetu.

káblovej retransmisii, modernizácia autorského práva a ochrana hospodárskej súťaže v rámci elektronického obchodovania.⁸⁹

Veľký potenciál elektronického obchodu ostáva nevyužitý, iba 15 % spotrebiteľov nakupuje prostredníctvom internetu z inej ako domovskej krajiny a iba 8 % spoločností predáva cez hranice. Preto sa Komisia rozhodla využiť tento potenciál a prijala v tejto oblasti elektronického obchodu niekoľko legislatívnych návrhov:

- *„riešenie neodôvodneného zemepisného blokovania a ďalších foriem diskriminácie na základe štátnej príslušnosti, miesta bydliska alebo usadenia;*
- *cezhraničné doručovanie zásielok;*
- *posilnenie presadzovania práv spotrebiteľov“⁹⁰*

3.1.1 Zemepisné blokovanie služieb

V dnešnej dobe stále viac ľudí využíva možnosť nakupovať prostredníctvom internetu, pričom menej ako 20% obyvateľov EÚ dokončí nákup z internetového obchodu inej členskej krajiny, a to najmä pre existenciu zemepisného blokovania. Kvôli národnosti alebo miestu bydliska, či miestu usadenia spotrebiteľa môže byť samotný dovoz odmietnutý, prípadne sa na dovoz môžu uplatňovať rozdielne ceny. V rámci tohto problému sa EÚ snaží odomknúť elektronický obchod, pretože produkty a služby poskytované na internete by mali byť dostupné naprieč všetkými krajinami EÚ. Geo-blocking a iné geografické obmedzenia oslabujú nakupovanie a cezhraničný obchod tým, že obmedzujú možnosť využívať výhodu elektronického obchodu. Podľa prieskumu Komisie bolo zistené, že iba 37 % internetových stránok povoľuje cezhraničným zákazníkom zadať údaje o platbe a tak dokončiť nákup.⁹¹ V konečnom dôsledku toto odblokovanie prospeje ako spotrebiteľom tak aj poskytovateľom tovaru a služieb. Spotrebiteľia budú mať možnosť širšieho výberu a poskytovatelia, spoločnosti, majú možnosť rozšíriť svoju klientsku základňu.

Zemepisné blokovanie by bolo možné definovať ako aplikovanie prekážok a zavádzanie obmedzení spoločnosťami alebo internetovými predajcami spotrebiteľom, na základe ich národnosti alebo miesta bydliska. Jedná sa napríklad o blokovanie prístupu k zahraničným webovým stránkam, nemožnosť dokončenia nákupu prostredníctvom

⁸⁹ Redakcia, Evropská komise schválila okruhy strategie pro jednotný digitální trh. *Právní rozhledy*, 2015, č. 8 s. III

⁹⁰ tamtiež

⁹¹ SÚHRNNÁ SPRÁVA, Zhnutie odpovedí v rámci verejnej konzultácie Európskej komisie z roku 2015 o „GEOGRAFICKOM BLOKOVANÍ A INÝCH GEOGRAFICKY PODMIENENÝCH OBMEDZENIACH PRI NAKUPOVANÍ A PRÍSTUPE K INFORMÁCIÁM V EÚ“

internetového obchodu zo zahraničia či odopretie doručenia alebo možnosť prepravy cez hranice. Aj v tomto prípade však môžu existovať opodstatnené dôvody pre obchodníkov nepredávať tovar alebo neposkytovať služby cez hranice napríklad ak je potrebná registrácia daňového úradu v krajine určenia, vyššie prepravné náklady alebo náklady, ktoré vyplývajú z aplikácie zahraničného spotrebiteľského zákona. Diskriminácia medzi zákazníkmi v rámci členských štátov za účelom zvýšenia zisku na úkor zahraničných odberateľov je považovaná za neoprávnené geografické blokovanie.⁹²

Pozíciu Českej republiky k otázkam geo-blockingu uverejnilo Ministerstvo průmyslu a obchodu, ktoré bude podporovať zachovanie rovnováhy medzi odstránením nerovného prístupu medzi občanmi EÚ, ale s ohľadom na zachovanie slobody podnikania. Bude tak podporovať, aby objektívne neodôvodnené formy zemepisného blokovania pri on-line predaji boli neprípustné, kvôli rozporu s článkom 20 Smernice 123/2006 o službách na vnútornom trhu, ktorý stanoví, že členské štáty zaistia, aby príjemca nepodliehal diskriminačným požiadavkám na základe štátnej príslušnosti alebo miesta bydliska.⁹³

Návrh Legislatívneho aktu – nariadenia⁹⁴, ktorý bude schvaľovaný procedúrou spolurozhodovania, stanovil za svoj cieľ vytvoriť lepšie podmienky a tak zabezpečiť prístup podnikom a zákazníkom k službám v rámci EÚ. Pri výbere nástroja bolo zrejmé, že odporúčanie by nebolo dostačujúce pre nízku účinnosť. Efektivitu môže zabezpečiť iba legislatívny nástroj a nariadenie je priamo uplatniteľné. Návrh tohto nariadenia nie je veľmi rozsiahly a ihneď v úvodnom článku, podľa mňa nie veľmi šťastne, je vymedzená pôsobnosť, ktorá sa nevzťahuje na činnosti ktoré sú vyňaté z pôsobnosti Smernice o službách. Rozsah efektivity sa tak, z môjho uhla pohľadu, výrazne znižuje a prichádza opäť otázka, prečo sa legislatívcia nezaoberali trochu širším okruhom služieb. Ak by napríklad boli v návrhu zahrnuté „*audiovizuálne služby vrátane kinematografických služieb bez ohľadu na spôsob ich výroby, distribúcie a prenosu a rozhlasové vysielanie*“ stanovené v čl.2(g) Smernice o službách, efektivita by sa tak mohla zvýšiť. Práve tieto služby sa pomerne často stretávajú so zemepisným blokovaním. Konkrétne spoločnosť Netflix, ktorá umožňuje sledovanie videosekvencií, ako napríklad seriálov a filmov, je v niektorých krajinách, ktoré nepodpísali

⁹² Európska Komisia, *Geo-blocking* [online]. europa.eu, Európska únia, 2017 [cit. 25. januára 2017]. Dostupné na <<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/geo-blocking-digital-single-market>>

⁹³ MPO, *Poziční dokument ČR k problematice elektronického obchodu* [online]. mpo.cz. 18.1.2016 [cit. 26. januára 2017]. Dostupné na <<http://www.mpo.cz/dokument168776.html>>

⁹⁴ Návrh NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY o riešení geografického blokovania a iných foriem diskriminácie z dôvodu štátnej príslušnosti zákazníkov, miesta bydliska alebo sídla na vnútornom trhu, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 2006/2004 a smernica 2009/22/ES, V Bruseli 25. 5. 2016 COM(2016) 289 final 2016/0152 (COD)

dohodu o licencií, blokována a jej obsah je umožnený prehliadať iba v niektorých krajinách EÚ.

Je zrejmé, že v prípade rozšírenia pôsobnosti by návrh musel byť viac komplexný a mnoho iných legislatívnych aktov by muselo prejsť zmenou. Myslím, že by stálo za zváženie upraviť problematiku služieb viac uceleným dokumentom, ktorý by konečne odbúral fragmentáciu tohto sektoru.

Dovolím si poznamenať, že kritika smernice o službách bola z určitej časti opodstatnená. Sama Komisia v rámci dôvodovej správy návrhu nariadenia uvádza, že ustanovenie čl.20 Smernice o službách *„nie je účinné v boji proti diskriminácii a dostatočne neznižilo právu neistoty, a to najmä preto, že umožňuje odôvodniť rozdielne zaobchádzanie, a z dôvodu následného zložitého presadzovania jeho dodržiavania v praxi.“*⁹⁵ Návrh sa však snaží odstrániť diskrimináciu a práve za pozitívum hodnotím, že stanovuje svoju prednosť v prípade rozporu s článkom 20 ods.2. Smernice o službách. Vo všeobecnosti má návrh nariadenia zabezpečiť prístup k on-line rozhraniam, tovaru, službám a odstrániť diskrimináciu v súvislosti s platbami. Bezpochybne prinesie množstvo výhod spojených s digitálnou dobou, ale podľa môjho názoru obsahuje určité nedostatky, ktoré budú demonštrované na konkrétnom príklade.

Ako prípad možno uviesť následnú situáciu. Spotrebiteľ z Českej republiky si na internetovom obchode objednal tovar z Holandského internetového obchodu a bolo mu umožnené prejsť do poslednej fáze nákupu a tovar zaplatiť platobnou kartou. Spoločnosť ponúkala aj možnosť dopravy do všetkých krajín EÚ prostredníctvom súkromnej prepravnej spoločnosti. Práve táto prepravná spoločnosť, ponúka pre svojich zákazníkov možnosť presmerovania zásielky v prípade ak zákazník vie, že sa v čase doručenia nebude nachádzať na vopred zadanom mieste. Spotrebiteľ sa však na webovej stránke spoločnosti dozvie, že služba presmerovania zásielky je prístupná iba pre určité krajiny EÚ. A tak napríklad, spotrebiteľ z Rakúska by nemal problém si zásielku nechať doručiť na iné miesto alebo v inom čase, zatiaľ čo zákazník z Českej republiky túto možnosť využiť nemôže.

Tu dochádza k problému diskriminácie, pretože ak súkromná prepravná spoločnosť poskytuje prepravné služby vo všetkých členských štátoch, mala by poskytovať aj všetky svoje doplnkové služby. Avšak návrh nariadenia túto formu diskriminácie neodstraňuje. Na základe konzultácie s podnikmi bolo stanovené, že *„je potrebné rešpektovať ekonomickú*

⁹⁵ Návrh NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY o riešení geografického blokovania a iných foriem diskriminácie z dôvodu štátnej príslušnosti zákazníkov, miesta bydliska alebo sídla na vnútornom trhu, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 2006/2004 a smernica 2009/22/ES, V Bruseli 25. 5. 2016 COM(2016) 289 final 2016/0152 (COD)

*a zmluvnú slobodu spoločností. Spoločnosti nemajú povinnosť doručovať do všetkých krajín EÚ.*⁹⁶ Takže samotné doručenie je treba chápať ako určitý benefit, ktorý spoločnosť poskytuje. Ich doplnkové služby by mali byť chápané ako ešte „niečo navyše“ a nikto jej nemôže prikázať poskytovať služby práve na základe slobody podnikania.

Podľa môjho názoru, by v tomto prípade, mohol byť stanovený presný opak a doručovanie do všetkých krajín EÚ malo byť súčasťou návrhu nariadenia. Samozrejme s prihliadnutím na to, že náklady na poštovné a prepravné služby vždy nesie spotrebiteľ. A tak mohla Komisia legislatívny návrh posunúť ešte o krok ďalej, nakoľko poštové služby boli z návrhu Smernice o službách. Poštové služby by mohli podľa môjho názoru ešte zvýšiť podiel cezhraničných transakcií a priniesť spotrebiteľom mnoho výhod.

3.1.2 Cezhraničné doručovanie balíkov

Aj napriek tomu, že samotné poštové služby nie sú súčasťou nového návrhu spomínaného vyššie, ďalším z legislatívnych návrhov komisie je Nariadenie o službách cezhraničného dodávania balíkov, ktoré sa zameriava na zvýšenie transparentnosti cien prepravy v rámci EÚ. Niekoľko štúdií potvrdilo, že *„cezhraničné doručovanie je v niektorých prípadoch až päť násobne vyššie ako domáci ekvivalent, pričom ceny sa niekedy výrazne líšia bez zjavných vysvetľujúcich dôvodov“*.⁹⁷ Práve vysoké ceny sú jednou z prekážok poskytovania doručovacích služieb najmä pre malé a stredné podniky. Cena za cezhraničnú prepravu balíkov, ktorú zaplatí spotrebiteľ nereflektuje cenu, ktorá je v skutočnosti účtovaná doručovateľmi, na základe rozhodnutia maloobchodníkov. Cena je v oblasti prepravy ale obchodným rozhodnutím, ktoré je ovplyvnené faktormi dopytu a nákladmi.⁹⁸

V návrhu nariadenia môžeme nájsť zmienku aj o tom, prečo bola doterajšia právna úprava neefektívna, jedná sa najmä už po niekoľký krát spomínanú fragmentáciu, tento krát poštovného regulačného prostredia, ako aj *„rozdielne vnútroštátne právne rámce a rozdielne vykonávanie smernice 97/67/ES členskými štátmi“*.⁹⁹ Ako pozitívny rys tohto návrhu legislatívneho aktu vnímam jednoznačne účinnejší dohľad, pravidelné štatistiky ako aj potenciálnu väčšiu transparentnosť pre tento typ služieb.

⁹⁶ SÚHRNNÁ SPRÁVA, Zhrnutie odpovedí v rámci verejnej konzultácie Európskej komisie z roku 2015 o „GEOGRAFICKOM BLOKOVANÍ A INÝCH GEOGRAFICKY PODMIENENÝCH OBMEDZENIACH PRI NAKUPOVANÍ A PRÍSTUPE K INFORMÁCIÁM V EÚ“

⁹⁷ Návrh: NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY o službách cezhraničného dodávania balíkov, V Bruseli 25. 5. 2016 COM(2016) 285 final 2016/0149 (COD)

⁹⁸ BALLEBYE, Henrik a kol. Principles of e-commerce delivery prices, *Copenhagen Economics*, 9. februára 2016, s.5-6

⁹⁹ Návrh: NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY o službách cezhraničného dodávania balíkov, V Bruseli 25. 5. 2016 COM(2016) 285 final 2016/0149 (COD)

3.2 Zdieľaná ekonomika a rola kooperatívnych platforiem

Pod pojmom zdieľaná ekonomika, hospodárstvo spoločného využívania zdrojov (sharing economy), alebo kolaboratívne hospodárstvo sa „rozumejú obchodné modely, v rámci ktorých sú obchodné činnosti podporené kolaboratívnymi platformami vytvárajúcimi otvorený trh pre dočasné využívanie tovarov a služieb, ktoré sú často poskytované súkromnými osobami. Zahŕňa tri kategórie relevantných aktérov: poskytovateľov služieb, používateľov týchto služieb a sprostredkovateľov, ktorí – prostredníctvom on-line platformy – spájajú poskytovateľov s používateľmi a zjednodušujú ich vzájomné transakcie („kolaboratívne platformy“).“¹⁰⁰

Zdieľaná ekonomika je v dnešnej dobe považovaná za nový spôsob ponúkania a využívania služieb či produktov prostredníctvom on-line platforiem, pokrýva veľa sektorov a je vo svete dobre známa a rozšírená. Tento typ ekonomiky má veľký potenciál a môže byť využívaný k mnohým účelom, od rozšírenia klientskej základe až po vytvorenie pracovných miest. Síce funguje popri „klasickej ekonomike“, ale je potrebné stanoviť pravidlá a podmienky pre správne fungovanie ako napríklad dohľad nad platením daní, ochrana spotrebiteľov, vhodné pracovné podmienky, atď. Zdieľaná ekonomika je veľmi rýchlo rastúca, odhadovaný hrubý príjem za rok 2015 bol 28 miliárd € a v porovnaní s rokom 2014 sa takmer zdvojnásobil.¹⁰¹ Prieskum Eurobarometru ukázal, že viac ako polovica občanov EÚ vie o platformách zdieľanej ekonomiky a približne 17 % opýtaných už niektorú z platforiem využilo. Takmer tretina ľudí, ktorí už tieto služby využili, sama už minimálne raz službu aj poskytla.¹⁰²

Medzi členskými štátmi ako aj medzi národnými a miestnymi úradmi je možné vidieť veľkú nejednotnosť v oblasti regulačných opatrení. Niektoré sú pre zdieľanú ekonomiku viac povzbudzujúce, niektoré naopak obmedzujúce. To vedie k právnej neistote ako poskytovateľov, tak aj prijímateľov služieb. Fenomén kooperatívnych platforiem už existuje a je zrejmé, že určitá regulácia je potrebná. Medzi predstaviteľmi EÚ prevládala názor, že je nutné zdieľanú ekonomiku regulovať pomocou právnych odporúčaní, a aplikovať už existujúce právo do tohto sektoru.

¹⁰⁰ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov, Európska agenda pre kolaboratívne hospodárstvo, v Bruseli 2. 6. 2016 COM(2016) 356 final- ďalej citované ako „Európska agenda pre kolaboratívne hospodárstvo“

¹⁰¹ Európska agenda pre kolaboratívne hospodárstvo

¹⁰² DG COMM, Flash Eurobarometer 438: *The use of collaborative platforms* [online]. europa.eu. Európska únia, 2017 [cit. 30. januára 2017]. Dostupné na <http://data.europa.eu/euodp/en/data/dataset/S2112_438_ENG>

Komisia vydala usmernenie s názvom „*Európska agenda pre kolaboratívne hospodárstvo*“, treba však poznamenať, že sa jedná iba o usmernenie, bez právnej záväznosti. Snaží sa v ňom odpovedať na otázky, ktoré nie sú jasné a vzbudzovali medzi poskytovateľmi veľa nejasností, napríklad či je možné „*na kolaboratívne platformy a poskytovateľov služieb uplatňovať požiadavky týkajúce sa prístupu na trh v zmysle existujúcich právnych predpisov EÚ, a ak áno, do akej miery*“¹⁰³. Právne v tejto oblasti je možné vidieť prepojenie so Smernicou o službách v širšom kontexte. Spomínaná smernica upravuje všetky náležitosti, ktoré musí poskytovateľ spĺňať aj to, ako sa k nemu majú správať orgány verejnej moci. Tieto platformy, však nie sú vždy jednoznačne identifikovateľné, vyskytuje sa v nich osoba poskytovateľa, prijímateľa a sprostredkovateľa, a preto občas nie je jasné ako ku komu pristupovať. Usmernenie EÚ dáva akési mantinely ako k týmto platformám pristupovať, ale spomínaná právna záväznosť však v budúcnosti môže byť pomerne veľkým problémom. V súčasnosti je na kooperatívne platformy nahliadané ako na služby, a preto by sa na ne mala aplikovať Smernica o službách. Každý členský štát k nim ale môže pristupovať rozdielne, čo nepovedie k odstráneniu právnej neistoty v prípade, ak sa spoločnosť rozhodne poskytovať služby na širšom, ako len domovskom, trhu. Napríklad povoloňacie režimy a udeľovanie licencií by malo byť v rámci kooperatívnych platformiem udeľované na právnom základe Smernice o službách. „*Okrem toho, ak majú poskytovatelia služieb v zmysle vnútroštátnych predpisov zákonnú povinnosť získať potrebné povolenia, členské štáty by mali zabezpečiť, aby podmienky na ich získanie boli okrem iného jasné, primerané a objektívne a aby sa takéto povolenia v zásade udeľovali na dobu neurčitú.*“¹⁰⁴

Ak na kooperatívne platformy budeme nahliadať ako na poskytovateľov služieb, podľa článku 4 Smernice o službách je poskytovateľom služby „*každá fyzická osoba, ktorá je štátnym príslušníkom členského štátu, alebo každá právnická osoba v zmysle článku 48 zmluvy (dnes článok 54ZFEÚ) a usadená v členskom štáte, ktorá ponúka alebo poskytuje službu*“¹⁰⁵ V tomto prípade teda pôjde napríklad o určitú fyzickú osobu, ktorá bude služby poskytovať. To, že jedným z atribútov samotnej služby je určitá odmena bolo už spomenuté, ale v tejto oblasti podľa môjho názoru nastáva ne jeden problém. Poskytovateľ dostane odmenu za vykonanie služby, ale nie je jasné, aká je ale rola kooperatívnej platformy, ktorá je čistým sprostredkovateľom. Fungovanie týchto platformiem je zväčša stanovené určitým

¹⁰³ Európska agenda pre kolaboratívne hospodárstvo

¹⁰⁴ tamtiež

¹⁰⁵ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/123/ES zo dňa 12. decembra 2006 o službách na vnútornom trhu, Úr. vest. L 376/55, 27. decembra 2006 s. 20 a násl.

percentuálnym podielom zo zisku poskytovateľa. Definícia toho, kto je poskytovateľ by sa teoreticky dala aplikovať aj na samotnú platformu, ale nejasná rola sprostredkovateľa prináša viac otázok ako odpovedí. V tomto bode sa opäť javí ako nedostatok pomerne malá pôsobnosť Smernice o službách. Rola sprostredkovateľa by sa hypoteticky dala pokryť ustanoveniami vzťahujúcimi sa napríklad na agentúry, ktoré sprostredkovávajú dočasné zamestnanie, ktoré však boli z pôsobnosti Smernice o službách vylúčené. Ďalšou vylúčenou oblasťou boli aj taxi služby, pričom na podobnom princípe funguje jedna z najväčších platforiem dnešnej doby, ktorá bude rozobratá v nasledujúcej kapitole. Ak by sme sa pozreli napríklad na platformu, ktorá funguje na princípe výmeny určitých služieb, tzn., že odmena nie je vo forme peňažitého plnenia ale za protihodnotu, regulácia tejto oblasti sa stáva ešte zložitejšou. Príkladom, pán Ján má svoju vlastnú firmu v Českej republike na hraniciach sa Slovenskom, ktorá ponúka opravu domácich spotrebičov a pani Lucia má na Slovensku v tesnej blízkosti hraníc firmu na upratovanie domácnosti. Tzn., že pán Ján službu začne poskytovať výmenou za využitie služby upratovania. V oboch prípadoch sa bude jednáť o služby poskytnuté dvoma nezávislými subjektmi, pričom nedôjde k zaplateniu služby. Odmena podľa judikatúry nemusí byť vo forme peňažitého plnenia, ale obaja by zaplatili vstupný poplatok za využívanie platformy, ktorá by hľadala dopyt a následne poskytovala ponuky. To ako bude sprostredkovateľ služby posudzovaný tak bude záležať aj od miery zapojenia platformy v rámci poskytovania služieb. Čím viac bude riadiť celkový výber a poskytovateľov, ovplyvňovať ceny, určovať obchodné podmienky bude nutné niektoré platformy považovať za poskytovateľov. Ako pristupovať k platformám bude musieť byť vždy posudzované prípad od prípadu.

3.2.1 Platforma „UBER“

Jednou z najznámejších a dovoľím si povedať najviac kontroverzných kooperatívnych platforiem je aplikácia UBER. Ide o platformu, ktorá spája ponuku vodičov osobných áut a dopyt zákazníkov po preprave. Väčšina verejných orgánov na UBER nahliada ako na taxislužbu. Jej systém funguje pomocou aplikácie, ktorá lokalizuje najbližšieho vodiča k dopytujúcemu s tým, že vodič má právo ponuku prijať alebo odmietnuť. Po dokončení cesty je zákazníkovi cena strhnutá z platobnej karty a je prevedená spoločnosti UBER, ktorá z čiastky strhne sprostredkovateľský poplatok a následne ju pošle vodičovi. V rámci všeobecnej definície nie je možné UBER zaradiť medzi taxislužbu, pretože nevlastní žiadny vozový park, neprikazuje vodičom prácu, chýba zamestnanecký vzťah. Vzťah medzi

vodičom a platformou je zmluvný záväzok k poskytovaniu služby s peňažitým protiplnením.¹⁰⁶

To akou službou UBER skutočne je, bude zrejme jasné až po rozhodnutí SDEÚ, ktorému bolo doručený návrh na začatie prejudiciálneho konania. Tento návrh sa zameriava na to, ako jasne definovať platformu UBER a aké právne predpisy na ňu aplikovať. V tomto prípade pôsobí platforma ako žalovaná strana, na strane žalobcu stojí Asociácia profesionálnych taxikárov (Asociación Profesional Elite Taxi). Predbežná otázka bola položená práve v súvislosti s poskytovaním služieb na základe Smernice o službách a jej aplikácii na platformu, alebo použite *Smernice o elektronickom obchode*¹⁰⁷. V prvej otázke sa jedná o aplikáciu právnych predpisov. Konkrétne, ak Smernica o službách vylučuje dopravné činnosti v čl. 2 ods. 2d, *je činnosť ziskovej povahy, ktorá je vykonávaná UBERom (ako sprostredkovateľ medzi vlastníkom vozidla a osobou, ktorá sa potrebuje prepraviť prostredníctvom výpočtovej techniky) možné považovať za dopravnú činnosť, alebo sa má považovať za elektronickú sprostredkovateľskú službu, alebo za špecifickú službu informačnej spoločnosti v zmysle definície Smernice, ktorou sa stanovuje postup pri poskytovaní informácií v oblasti technických noriem a predpisov, ako aj pravidiel vzťahujúcich sa na služby informačnej spoločnosti?*¹⁰⁸ Ak je možné činnosť považovať za informačnú službu, má sa na ňu vzťahovať zásada slobodného poskytovania služieb zakotvená v čl. 56 ZFEÚ, alebo Smernicou o službách, či Smernicou o elektronickom obchode. Tieto všetky odpovede budú kľúčové pre kooperatívne platformy, pretože bude jasnejšie kam ich zaradiť. Otázky ktoré boli položené španielskym súdom budú mať veľký praktický význam. Odpovede na ne budú formovať spôsob akým bude UBER ale aj ďalšie sprostredkovateľské platformy upravené v rámci Európskej únie.

Je mnoho úvah o tom, aká služba teda vlastne UBER je. Jednou z nich je, že UberPOP¹⁰⁹ nie je dopravnou službou ale službou informačnej spoločnosti a teda spadá do pôsobnosti Smerníc 2006/123 a 2000/31 a je v súlade s článkom 49 a 56 ZFEÚ. To znamená, že regulácia tejto činnosti by mala byť obmedzená na ochranu cieľov verejného záujmu a opatrenia by mali byť primerané k naplneniu cieľov. Teda licencie a ďalšie pravidlá by sa mohli vzťahovať na túto platformu, ale obmedzenia by museli byť proporcionálne

¹⁰⁶ KUPČÍK Jan. Aplikace Uber z pohledu (nejen) soutěžního práva. *Právní rozhledy*, 2016, č.13-14, s. 496

¹⁰⁷ SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY 2000/31/ES zo dňa 8. júna 2000 o určitých právnych aspektoch služieb informačnej spoločnosti na vnútornom trhu, najmä o elektronickom obchode (smernica o elektronickom obchode). Úr. vest. L 178, 17 júla 2000, s. 399 a násl.

¹⁰⁸ Návrh na začatie prejudiciálneho konania zo dňa 7. augusta 2015, ktorý podalo Španielsko, Asociación Profesional Elite Taxi v Uber Systems Spain, S.L., C-434/15

¹⁰⁹ Uber ponúka rôzne kategórie služieb, napríklad uberPOP (je riadený vodičmi, ktorí nemajú profesionálne licencie) a UberX (šoférujú vodiči s profesionálnou licenciou)

a objektívne odôvodnené.¹¹⁰ Tento prípad v sebe spája dve roviny. Na jednej strane, poskytovatelia taxislužieb nevidia žiadny dôvod, prečo by mal byť UBER oslobodený od licenčných požiadaviek, ktoré sú na taxikárov kladené zo strany verejných orgánov. Na druhej strane, UBER tvrdí, že na rozdiel od taxislužby neposkytuje dopravné služby, ale on-line sprostredkovanie služby, ktorá spája potenciálnych cestujúcich s vodičmi.¹¹¹ Aj napriek tomu, že obchodný model spoločnosti je odlišný od tradičných taxislužieb, tie platformu UBER vidia ako veľkú hrozbu. Jednotlivé taxislužby a združenia taxikárov podali proti spoločnosti žaloby v niekoľkých členských štátoch z dôvodu, že to nie je v súlade s licenčnými povinnosťami, ktoré sú ukladané profesionálnym poskytovateľom taxi služieb a spoločnosť sa zapája do „nekalej súťaže“. Podobne o platforme rozhodol súd Spolkovej republiky Nemecko vo Frankfurte. Ten povolil jazdu iba vodičom UberX s platnými licenciami, rovnakými aké sú povinné pre taxikárov.¹¹² Rovnaký scenár nastal aj v iných krajinách naprieč Úniou. To môže znamenať, že národné súdy k platforme UBER pristupujú ako k poskytovaniu taxislužieb. V tomto bode bude ďalší vývoj záležať od zodpovedania predbežných otázok spomínaných vyššie. Ak by teoreticky Súdny dvor uznal, že táto spoločnosť neposkytuje dopravné služby a teda nie je vylúčená z pôsobnosti Smernice o službách a je možné ju na platformu UBER aplikovať, mohlo by to ovplyvniť rozhodnutia krajín, ktoré už nelicencovaným vodičom jazdiť zakázali. Podľa môjho názoru bude veľmi zaujímavé sledovať ďalší vývoj, pretože bude mať veľký vplyv aj na samotné členské štáty. Je jasné že UBER je služba, avšak doposiaľ nie je jasné, ktorá smernica sa na ňu bude vzťahovať. To koniec koncov povedia k odbúraní právnej neistoty a zjednotí prístup členských štátov, nakoľko sa bude jednať o už existujúcu Smernicu, ktorá je implementovaná vo všetkých krajinách.

Na platformu sa vznáša vlna kritiky aj z dôvodu nejasného vzťahu medzi spoločnosťou a vodičmi. Vodiči vo Veľkej Británii sa domáhali prehlásenia za pracovný pomer. V odôvodnení vyhradeného stanoviska¹¹³ v rámci predbežného pojednávania¹¹⁴, ktorý bol doručený stranám sporu Súdom pre zamestnanecké veci vo Veľkej Británii sa prejednával

¹¹⁰ GERADIN, Damien. *Online Intermediation Platforms and Free Trade Principles – Some Reflections on the Uber Preliminary Ruling Case*. [online]. ssrn.com. 5.4.2016 [cit. 31. januára 2017]. Dostupné na <<https://ssrn.com/abstract=2759379>>

¹¹¹ LAGORIO-CHAFKIN, Christine. *Uber Advisor David Plouffe: We're 'Not Driven by Greed'*. [online] inc.com. 3.11.2015 [cit. 31. januára 2017]. Dostupné na <www.inc.com/christine-lagorio/uber-david-plouffe-gig-economy-greed.html>

¹¹² AUCHARD, Eric, STEITZ, Christoph. *German court bans Uber's unlicensed taxi services*. [online] reuters.com. 18.3.2015 [cit. 31. januára 2017]. Dostupné na <<http://www.reuters.com/article/us-uber-germany-ban-idUSKBN0ME1L820150318>>

¹¹³ Employment Tribunals, Reasons for the reserved judgment on preliminary hearing sent to the parties on 28 october 2016, case: 2202550/2015 & others

¹¹⁴ vyhradené stanovisko odkazuje na rozsudok, ktorý je pozastavený za účelom získať viac informácií pred vyjadrením záveru. Zväčša je vydané sudcom, ktorý vyjadruje svoj názor k danému sporu.

spor medzi vodičmi UBERu a samotnou spoločnosťou. Stanovisko súdu je považované za prelomové, nakoľko súd na vodičov nahliadal ako na zamestnancov a nie na osoby samostatne zárobkovo činné a priznal im všetky práva, ktoré plynú zo zamestnaneckého vzťahu (Zamestnanecký akt z roku 1996), teda že musia dosahovať minimálnu mzdu (Zákon o národnej minimálnej mzde), majú nárok na prestávky, platené nadčasy, dovolenku (Regulácia pracovnej doby z roku 1998).¹¹⁵ Toto rozhodnutie môže mať dopad nielen na tisíce vodičov využívajúcich platformu UBER, ale aj na ostatných pracovníkov, ktorí k práci využívajú podobné platformy v rámci zdieľanej ekonomiky. Tí sú často nesprávne kvalifikovaní ako osoby samostatne zárobkovo činné namiesto zamestnancov a tak sú im odopierané práva, na ktoré majú nárok. Rozhodnutím ale celý proces ešte nekončí. Platforma UBER podá odvolanie a budú nasledovať ďalšie jednania v rámci Odvolacieho súdu, prípadne je spoločnosť odhodlaná odvolať sa k Najvyššiemu súdu. UBER tak nebude zatiaľ prepočítavať žiadne prípadné platby, pokiaľ nebude celý proces ukončený.¹¹⁶ Problematické je, že mnoho vodičov jazdí pre UBER práve kvôli flexibilita, ktorú im poskytuje a nie sú viazaný žiadnym úväzkom. Často krát majú aj inú prácu a status osoby samostatne zárobkovo činné je pre nich vhodnejší. Keďže oblasť pracovného práva je v kompetencii členských štátov¹¹⁷, každý štát ho upravuje inak, ale podľa môjho názoru je iba otázkou času, kedy prídu podobné podnety na súd aj v iných krajinách.

Podľa štúdie EÚ, by však mali byť predpisy týkajúce sa trhu práce upravené, špecificky pre zdieľanú ekonomiku. Ľudia pracujúci pre poskytovateľa by mali mať možnosť zostať samostatne zárobkovo činné osoby, a platformám by malo byť povolené rozvíjať svoje vlastné finančné prostriedky a poskytovať aj ďalšie výhody, okrem peňažitej odmeny. Štúdia, však neodpovedá na otázku vzťahu platformy a poskytovateľa služieb, ale za najvhodnejšie riešenie považuje zahrnúť platformy do pôsobnosti všeobecných pravidiel, ktoré sú aplikované na osoby samostatne zárobkovo činné. Táto možnosť by bola vhodnejšia ako k ďalším alternatívam ako napríklad k vytvoreniu nového statusu „poskytovateľ služieb v rámci zdieľanej ekonomiky“, ktorý by mohol pôsobiť aj ako zamestnávateľ.¹¹⁸

To ako sa teda k platforme UBER ako aj iným, ktoré fungujú na rovnakom a podobnom princípe bude pristupovať, zatiaľ jasné nie je. Predpokladám, že vyjasnenie

¹¹⁵ Employment Tribunals, Reserved judgment on the Employment tribunal, case: 2202550/2015 & others

¹¹⁶ OSBORNE, Hilary, *Uber loses right to classify UK drivers as self-employed*. [online] theguardian.com. 28.6.2016 [cit. 1. februára 2017]. Dostupné na <<https://www.theguardian.com/technology/2016/oct/28/uber-uk-tribunal-self-employed-status>>

¹¹⁷ EÚ stanovuje iba minimálne požiadavky v súlade so ZFEÚ. vydáva v tejto oblasti smernice. Členský štát môže stanoviť vyššiu úroveň ochrany ako smernica.

¹¹⁸ GOUDIN, Pierre. The Cost of Non-Europe in the Sharing Economy: Economic, Social and Legal Challenges and Opportunities. *European Parliamentary Research Service*, 01/2016 s.30-31

prinesie Súdny dvor, avšak je pravdepodobné, že časom sa vyskytnú situácie, na ktoré bude treba opäť reagovať. Podľa môjho názoru je možné, že sa aj problematika kooperatívnych platforiem bude opierať o judikatúru tak, ako je tomu dnes vo vzťahu k ostatným slobodám na vnútornom trhu. Ako veľký nedostatok sa mi však javí fakt, že sa na digitálny svet pozabudlo a na niektoré situácie sa mohlo myslieť, už pri vzniku prvých platforiem.

Z vyššie uvedeného je možné odpovedať na poslednú výskumnú otázku, či je úprava Smernice dostačujúca a univerzálna tak, aby sa vyrovnala s dnešnými problémami poskytovania služieb prostredníctvom on-line rozhrania. Pričom bohužiaľ, ako bolo podľa môjho názoru demonštrované napríklad na platforme UBER nie je.

3.3 Zhrnutie

V stratégiách a štúdiách začala venovať pozornosť prekážkam v oblasti jednotného digitálneho trhu a role kooperatívnych platforiem. Práve tie podľa môjho názoru budú zohrávať veľkú úlohu v budúcnosti najmä kvôli vzrastajúcemu využívaniu informačných technológií. Je možné, že práve vďaka zdieľanej ekonomike a platformám sa konečne podarí dotvoriť jednotný trh vo všetkých podobách, ako aj fyzickom tak aj v digitálnom svete. Je viac ako isté, že to určitý čas potrvá, ale v tomto ohľade som optimistická. Aj napriek tomu, že v súčasnosti sa EÚ stretáva s mnohými problémami v súvislosti s poskytovaním služieb sa v rámci digitálneho trhu podarilo mnoho pozitívnych vecí. V rámci digitálnych inovácií sa EÚ podarilo po dlhých jednaniach zrušiť roamingové poplatky, ktoré sa prejavili v polovici júna 2017 pre osoby žijúce v Únii. Medzi ďalší projekt, ktorý má veľký potenciál by som zaradila napríklad Wifi pre Európu. Myslím, že práve toto myslenie nad rámec a sústreďovanie sa na budúcnosť je dobrý príklad toho, akým smerom sa treba uberať. Možno časom práve aj rola zdieľanej ekonomiky povedie k jednotnejšej úprave služieb ako celku, bez rozdeľovania na služby a zdieľanú ekonomiku.

Záver

Na predchádzajúcich stranách som sa v rámci celej práce snažila priebežne v čiastkových zhrnutiach odpovedať na výskumné otázky položené v úvode. Zo záveru prvej kapitoly je jasné, že úprava v primárnom práve pre oblasť služieb nie je podľa môjho mienenia dostačujúca, pretože aj napriek úprave oblasti služieb existuje mnoho prekážok, ktoré bránia využiť potenciál sektoru služieb. Bohatá judikatúra upresňuje definíciu služieb a pravidlá pre poskytovanie, ale bohužiaľ je pomerne neprehľadná, aj napriek vďaka nie presne stanovenej deliacej čiare medzi sektorom služieb a ostatnými slobodami. Spomínala som aj problém jazykových mutácií dôležitých rozhodnutí SDEU, čo môže občas spôsobovať problém poskytovateľom služieb bez právnického vzdelania, či bez výbornej znalosti cudzieho jazyka. Ďalej podľa môjho názoru v primárnom práve absentujú vysvetlenia znakov služby ako úplatnosť, dočasnosť a prítomnosť cezhraničného prvku. Ako posledný argument uvádzam problematické vynútenie práv v rámci odstraňovania prekážok.

Ďalšia kapitola priniesla podrobné zhodnotenie ako mala Smernica o službách na vnútornom trhu pomôcť k liberalizácii služieb. Ambiciózne plány v podobe zjednodušenia administratívneho zaťaženia, povolovacích režimov, ktorý mal stáť na princípe krajiny pôvodu z určitej časti zlyhal. Návrh smernice v podaní F.Bolkesteina by znamenal, že by štáty nemohli uplatňovať svoje pravidlá, ak by služba pochádzala z iného štátu. Pomerne odvážnym krokom bola práve aj kontrola týchto služieb domovským štátom. Dovolím si tvrdiť, že práve na základe tejto myšlienky, skončil návrh v znení, v ktorom by ho ani samotný predkladateľ nespoznal. Z časti si myslím, že odpoveď prečo pôvodný návrh nebol prijatý je problém aj členských štátov, ktoré často nie sú príliš ochotné vzdať sa možnosti regulácie. To sa prejavovalo aj na jednaniach inštitúcie Únie, ktoré boli do celého procesu zapojené. Ďalším krokom k liberalizácii bol pôvodne veľmi široký okruh pôsobnosti, ktorý sa časom praveľmi zužoval. Aj napriek tomu, však Smernica odstránila určité prekážky v sektore služieb. Za najväčšie pozitívum hodnotím zavedenie jednotných kontaktných miest, uznávanie dokumentov a udeľovanie povolení. Tým sa môj osobný zoznam ale končí.

Odpoveď na poslednú výskumnú otázku či je úprava Smernice o službách dostačujúca a univerzálna tak, aby sa vyrovnala s dnešnými problémami poskytovania služieb prostredníctvom on-line rozhrania je jasná. Nie je. Spočiatku ambiciózny nápad Smernice o službách skončil v nezmyselne okresanej podobe. Akokoľvek kriticky sa to javí, vidím v Smernici o službách veľké množstvo nedostatkov. Aj univerzálnosť je to, čo Smernici v mnohých oblastiach chýba a má za následok potrebu ďalšej regulácie. Ani dnes nie je

jednoznačné v akých oblastiach je možné Smernicu o službách aplikovať aj na oblasť zdieľanej ekonomiky a platforiem.

V tomto bode je možné vyvrátiť aj stanovenú hypotézu, že: „Smernica o službách na vnútornom trhu liberalizovala sektor služieb, odbúrala fragmentáciu a je uspokojivým nástrojom na reguláciu sektoru služieb. Nielen že nedokázala odbúrať fragmentáciu sektoru, ale do budúcnosti prinesie iba viac komplikácií. Bohužiaľ ako už bolo v priebehu práce spomínané, Smernica neodbúrala prílišnú fragmentáciu, práve kvôli okresávaniu pôsobnosti, no na druhú stranu dokázala prispieť k čiastočnej liberalizácii poskytovania služieb.

Myšlienka smernice bola síce dobrým začiatkom, avšak tým sa to skončilo. Aj napriek tomu, že sama Komisia priznáva, že Smernica o službách nenaplnila úplne svoj potenciál, v najbližšej dobe revíziu neplánuje. Chce sa zamerať najmä na efektívnejšie napĺňanie cieľov Smernice. To však podľa môjho názoru nebude ani možné, ani efektívne. Od implementácie Smernice uplynulo veľa času a v dnešnej dobe je treba riešiť napríklad aj otázku, prečo článok 20 Smernice o službách na vnútornom trhu nie je plne účinný a poskytuje možnosť rozdielneho zaobchádzania. Takže síce spomínaný *návrh nariadenia o riešení geografického blokovania a iných foriem diskriminácie z dôvodu štátnej príslušnosti zákazníkov, miesta bydliska alebo sídla na vnútornom trhu*, sa snaží s týmto problémom vyrovnáť, ale pri efektívnom presadzovaní aplikácie práva Únie by takúto oblasť riešiť nemusel. Z určitej časti to znamená, že ani sama Únia svojimi legislatívnymi aktmi nie je schopná zabezpečiť jednotnú aplikáciu a efektívne presadenie nediskriminácie v praxi.

Ďalším problematickým bodom je, že Smernicu o službách bude musieť členský štát vzťahovať aj na zdieľanú ekonomiku a kooperatívne platformy (ak nebudú spadať do pôsobnosti inej smernice, keďže tá o službách je pomerne úzko vymedzená). Problematická časť liberalizácie sa však spája aj poskytovaním služieb v rámci zdieľanej ekonomiky. V tejto oblasti Komisia vydala nezáväznú doporučenie, ktoré má štátom priblížiť postoj, ako k zdieľanej ekonomike pristupovať. Slovom nezáväzná je povedané všetko. Ak sa tým členský štát nemusí riadiť, môže dôjsť k rozdielnemu pristupovaniu k platformám naprieč krajinami Únie. Už dnes je to bežné, ako bolo v práci demonštrované, že každý členský štát pristupuje k regulácii tejto oblasti inak (príkladom zakázanie služby UberPop v Nemecku, zatiaľ čo v Českej republike je povolené). To pre poskytovateľov ani pre prijímateľov nie je ideálny stav. Vzbudzuje to silnú právnu neistotu v prípade cezhraničnej expanzie, tak isto ako to môže prispieť k závodu ku dnu. Aj potenciálni investori si tak budú vyberať krajiny s najviac liberálnym prístupom k inovatívnym platformám, čo povedie k ďalším prekážkam. Každý štát vďaka nezáväznej právnej úprave bude môcť nastaviť svoj trh osobitne. To môže

v krajnom prípade viesť až k veľkému množstvu predbežných otázok, ako bolo demonštrované, členské štáty jednoducho nevedia kam platformy zaradiť. A už tak zahltený Súdny dvor bude mať takpovediac na stole, ďalšiu kopu otázok. A práve zdieľaná ekonomika tak môže viesť ešte k zvýšeniu fragmentácie služieb.

Otázka na mieste by bola, prečo toto nie je ten správny čas na revíziu sektora služieb, keďže dopad na HDP členských štátov nie je zanedbateľný. Jednou z možností je, že členské štáty nie sú veľmi naklonené úplnej regulácii zo strany Únie, ako to bolo koniec koncov jasne viditeľné v legislatívnom procese prijímania Smernice o službách. Ďalšou možnosť je, že služby sú tak veľmi širokou oblasťou, že defragmentácia ani nie je možná. V dnešnej dobe tento sektor pokrýva množstvo legislatívnych aktov, nelegislatívnych aktov a zosúladiť všetky predpisy by trvalo neúmerne dlhú dobu.

Ďalším problémom je, že samotní poskytovatelia služieb vnímajú množstvo opatrení zo strany Únie ako priveľmi byrokratické a namiesto cieľa približovať EÚ ľuďom sa stáva presný opak. V rámci možného riešenia majú byť zavedené tzv pasy služieb (určitý doklad, ktorý preukáže, že poskytovateľ spĺňa všetky požiadavky, má tak odstrániť potrebu predkladania dokumentov a formulárov, ktoré sú požadované), ktoré „vraj“ pomôžu odbúrať práve byrokratické zaťaženie. V tomto smere sa prejaví môj skeptický názor, pretože práve odbúranie prekážok, aj tých byrokratických, malo byť súčasťou Smernice o službách. Aj zo samotného postoja Únie je zrejmé, že Smernica veľký úspech nepriniesla, keďže sa snaží prichádzať s novými nápadmi ako prekážky odstrániť.

Na záver si dovoľím poznamenať stručnú úvahu de lege ferenda, pretože Smernica by mohla slúžiť do budúcnosti ako akýsi odrazový mostík pre ďalšiu reguláciu služieb. Jednoznačne by si to však vyžadovalo podrobnú revíziu, prípadne vznik novej Smernice. Tá by sa mohla zaoberať širším okruhom pôsobnosti a zjednotiť tak stále platné jednotlivé sektorové úpravy. Smernica by vo svojom okruhu stanovila iba určité výnimky, ale zahŕňala by všetky oblasti, ktoré boli vyňaté. Napríklad zaradenie taxi služieb, uznávanie kvalifikácii, úprava vysielania pracovníkov, činnosť sprostredkovateľských agentúr, poštové služby, atď. Do tejto smernice by bolo treba jasne zaradiť zdieľanú ekonomiku a kooperatívne platformy, pretože ich význam bude čím ďalej tým väčší. A tak v úvode by bol vyjasnený vzťah poskytovateľa, prijímateľa a sprostredkovateľa služieb. Ak by sa nad touto možnosťou zamysleli legislatívcovia už dávnejšie a členské štáty by pripustili možnosť regulácie mohlo to byť stanovené namiesto nezáväzného doporučenia. Z môjho uhľa pohľadu by sa tak docielila jednotná úprava pre všetky členské štáty a tak by mohol aj voľný pohyb služieb fungovať rovnako efektívne ako voľný pohyb tovaru. Bez akýchkoľvek fyzických či virtuálnych bariér.

Zoznam použitých zdrojov

LEGISLATÍVNE AKTY

Zmluva o fungovaní Európskej únie (konsolidované znenie). Úradný vestník Európskej únie C 326, 26.10.2012, zväzok 55

zákon č. 2/1993 Sb., Listina základných práv a svobod, v znení neskorších predpisov

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/123/ES zo dňa 12. decembra 2006 o službách na vnútornom trhu, Úr. vest. L 376/55, 27. decembra 2006 s. 20 a násl.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/31/ES zo dňa 8. júna 2000 o určitých právnych aspektoch služieb informačnej spoločnosti na vnútornom trhu, najmä o elektronickom obchode (smernica o elektronickom obchode). Úr. vest. L 178, 17 júla 2000, s. 399 a násl.

Legislatívne uznesenie Európskeho parlamentu KOM(2004)0002 - C5-0069/2004 - 2004/0001(COD)) zo dňa 16.2.2006. Úr. vest. E , 29. novembra 2006, s. 0343 – 0379

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady 764/2008 zo dňa 9. júla 2008, ktorým sa ustanovujú postupy týkajúce sa uplatňovania určitých vnútroštátnych technických pravidiel na výroby, ktoré sú v súlade s právnymi predpismi uvedené na trh v inom členskom štáte, a ktorým sa zrušuje rozhodnutie č. 3052/95/ES. Úr. vest. L 218/21, 13. augusta 2008

ĎALŠIE ZDROJE

Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov, Stratégia pre jednotný digitálny trh v Európe, v Bruseli 6.5.2015 COM (2015) 192

SÚHRNNÁ SPRÁVA, Zhrnutie odpovedí v rámci verejnej konzultácie Európskej komisie z roku 2015 o „GEOGRAFICKOM BLOKOVANÍ A INÝCH GEOGRAFICKY PODMIENENÝCH OBMEDZENIACH PRI NAKUPOVANÍ A PRÍSTUPE K INFORMÁCIÁM V EÚ“

Návrh NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY o riešení geografického blokovaní a iných foriem diskriminácie z dôvodu štátnej príslušnosti zákazníkov, miesta bydliska alebo sídla na vnútornom trhu, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 2006/2004 a smernica 2009/22/ES, V Bruseli 25. 5. 2016 COM(2016) 289 final 2016/0152 (COD)
Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o službách na vnútornom trhu [SEK (2004) 21] / KOM/ 2004/0002 final –COD 2004/0001

Návrh: NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY o službách cezhraničného dodávania balíkov, V Bruseli 25. 5. 2016 COM(2016) 285 final 2016/0149 (COD)

Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov, Európska agenda pre kolaboratívne hospodárstvo, v Bruseli 2. 6. 2016 COM(2016) 356 final

Návrh na začatie prejudiciálneho konania zo dňa 7. augusta 2015, ktorý podalo Španielsko, Asociación Profesional Elite Taxi v Uber Systems Spain, S.L., C-434/15

Extended impact assessment of proposal for a directive on services in the internal market, Commission staff working paper. SEC(2004) 21, 13. 1. 2004

Rozsudok SDEÚ zo dňa 3. októbra 2006, sp. zn. C-452/04, Fidium Finanz AG v. Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht

Rozsudok SDEÚ zo dňa 25. júla 1991, sp. zn. C-76/90, Manfred Säger a Denmeyer & Co. Ltd,

Rozsudok SDEÚ zo dňa 26. apríla 1988, vec 352/85, Bond van Adverteerders

Rozsudok SDEÚ zo dňa 27. septembra 1988, vec 263/86 Humbel

Rozsudok SDEÚ zo dňa 11. apríla 2000, sp.zn. C-51/96, Deliège

Rozsudok SDEÚ zo dňa 11. apríla 2000, sp.zn. C-191/97

Rozsudok SDEÚ zo dňa 12.júla 2001, sp. zn. C-157/99, Smits a Peerbooms

Rozsudok SDEÚ zo dňa 24. marca 1994, sp. zn. C-275/92, Schindler

Rozsudok SDEÚ zo dňa 28. apríla 1998, sp. zn. C-118/96, *Safir*

Rozsudok SDEÚ zo dňa 26. februára 1991, sp. zn. C-159/89, *Komisija v. Francúzsko*

Rozsudok SDEÚ zo dňa 27. marca 1990, sp. zn. C-113/89, *Rush Portuguesa*

Rozsudok SDEÚ zo dňa 16. mája 2006, sp. zn. C-372/04, Watts

Rozsudok SDEÚ zo dňa 14.februára 1995, sp. zn. C-279/93, *Finanzamt Köln-Altstadt v Roland Schumacker*.

Rozsudok SDEÚ zo dňa 3.februára 1993, sp. zn. C-148/91

Rozsudok SDEÚ zo dňa 4. októbra 1991, sp. zn. C-159/90, Grogan

Rozsudok SDEÚ zo dňa 20. novembra 1991, sp. zn. C-268/99, Jany

Rozsudok SDEÚ zo dňa 18. decembra 2007, sp. zn. C-341/05, *Laval un Partneri*

Rozsudok SDEÚ zo dňa 20. februára 1979, sp. zn. C- 120/78, Rewe v Bundesmonopolverwaltung für Branntwein

Rozsudok SDEÚ zo dňa 5. októbra 1988, vec 196/87, *Steyman*

Rozsudok SDEÚ zo dňa 3. decembra 1974, vec 33/74, *Van Binsbergen v Bestuur van Bedrijfsvereniging voor de Metaalnijverheid*

Rozsudok SDEÚ zo dňa 31. januára 1984, vec 286/82, a 26/83, *Luisi a Carbone*

Rozsudok SDEÚ zo dňa 12. decembra 1974, vec 36/74, *Walrave*

Rozsudok SDEÚ zo dňa 30. apríla 1974, vec 155/73, *Giuseppe Sacchi*,

BIBLIOGRAFICKÉ ZDROJE

HATZOPOULOS, Vassilis. *Regulating Services in the European Union*. Oxford: Oxford university press 2012. s. 4-8

HORSPOOL, Margot, HUMPHREYS, Matthew James. *European union law*. 7th ed. Oxford: Oxford University Press, c2012. 329 s.

TICHÝ, Luboš a kol. *Evropské právo*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011.

TICHÝ, Luboš a kol. *Evropské právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014.

TICHÝ, Luboš; HRÁDEK, Jiří; VLASTNÍK, Jiří. *Princip země původu v komunitárním právu : (v kontextu legislativního vývoje směrnice o službách)*. Praha : Nakladatelství Karolinum, 2009.

TÝČ, Vladimír. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 6. vydání. Praha: Leges, 2010

SVOBODA, Pavel. *Úvod do evropského práva*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013.

WIBERG, Maria. *The EU Services Directive: Law or Simply Policy*. Hague: T.M.C. ASSER PRESS, 2014. s.218

ODBORNÉ ČASOPISY

BALLEBYE, Henrik a kol. Principles of e-commerce delivery prices, *Copenhagen Economics*, 9. februára 2016,

BARNARD, Catherine. Unravelling the Service Directive. *Common Law Market Review* 45,2008

CRAUFURD SMITH, Rachel. Old Wine in new Bottles? : From the "Country of Origin Principle" to "Freedom to provide Services" in the European Community Directive on Services in the Internal Market. Europa Institute: *Mitchell Working Paper Series*. 6/2007

DAVIES, Gareth . Services, Citizenship and the Country of Origin Principle. Europa Institute: *Mitchell Working Paper Series*. 2007, č. 2

FOLTÝN, Valentin. Návrh směrnice o službách na vnitřním trhu. I. díl. *Jurisprudence.*, 2005, č.1

FOLTÝN, Valentin. Návrh směrnice o službách na vnitřním trhu. II. díl. *Jurisprudence.*, 2005, č.2

GOUDIN, Pierre. The Cost of Non-Europe in the Sharing Economy: Economic, Social and Legal Challenges and Opportunities. *European Parliamentary Research Service*, 01/2016

HRADIL, Jan. Princip země původu: změny v oblasti volného poskytování služeb. *Právní rozhledy*, 2006, č.1

KUPČÍK Jan. Aplikace Uber z pohledu (nejen) soutěžního práva. *Právní rozhledy*, 2016, č.13-14

LESZAY, Lenka. Směrnice o službách na vnitřním trhu. *Ad Notam*. 2006, 5, 152 s.

Redakcia, Evropská komise schválila okruhy strategie pro jednotný digitální trh. *Právní rozhledy*, 2015, č. 8

INTERNETOVÉ ZDROJE

AUCHARD, Eric, STEITZ, *Christoph*. *German court bans Uber's unlicensed taxi services*. [online] reuters.com. 18.3.2015 [cit. 31. januára 2017]. Dostupné na <<http://www.reuters.com/article/us-uber-germany-ban-idUSKBN0ME1L820150318>>

DG COMM, Flash Eurobarometer 438: *The use of collaborative platforms* [online]. europa.eu. Európska únia, 2017 [cit. 30. januára 2017]. Dostupné na <http://data.europa.eu/euodp/en/data/dataset/S2112_438_ENG>

Európska Komisia, *Geo-blocking* [online]. europa.eu, Európska únia, 2017 [cit. 25. januára 2017]. Dostupné na <<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/geo-blocking-digital-single-market>>

GERADIN, Damien. *Online Intermediation Platforms and Free Trade Principles – Some Reflections on the Uber Preliminary Ruling Case*. [online]. ssrn.com. 5.4.2016 [cit. 31. januára 2017]. Dostupné na <<https://ssrn.com/abstract=2759379>>

LAGORIO-CHAFFIN, Christine. *Uber Advisor David Plouffe: We're 'Not Driven by Greed'*. [online] inc.com. 3 .11. 2015 [cit. 31. januára 2017]. Dostupné na < www.inc.com/christine-lagorio/uber-david-plouffe-gig-economy-greed.html>

MACIJEWSKI, Mariusz, DANCOURT, Louis, DIMOVA Magdalena *Všadeprítomný jednotný digitálny trh* . [online] europarl.europa.eu 12/2016 [cit. 25. januára 2017]. Dostupné na<http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/sk/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.9.4.html#_ftn7>

MAŇKA, Vladimír. *Voľný pohyb služieb – krok dopredu* [online]. noveslovo.sk, 8. marca 2006 [cit.24.januára.2017]. Dostupné na <<http://www.noveslovo.sk/node/17238>>

MPO, *Poziční dokument ČR k problematice elektronického obchodu* [online]. mpo.cz. 18.1.2016 [cit. 26. januára 2017]. Dostupné na <<http://www.mpo.cz/dokument168776.html>>

OSBORNE, Hilary, *Uber loses right to classify UK drivers as self-employed*. [online] theguardian.com. 28.6.2016 [cit. 1. februára 2017]. Dostupné na <<https://www.theguardian.com/technology/2016/oct/28/uber-uk-tribunal-self-employed-status>>

Rada EÚ, *Riadny legislatívny postup* [online]. consilium.europa.eu, Európska únia, 2017 [cit. 18. januára 2017]. Dostupné na <<http://www.consilium.europa.eu/sk/council-eu/decision-making/ordinary-legislative-procedure/first-reading/>>

SCOTT, Mark. *Europe Moving Toward Single Digital Market*. [online] nytimes.com 4.5 2015 [cit. 25. januára 2017]. Dostupné na <nytimes.com/2015/05/05/business/international/europe-moving-toward-single-digital-market.html>

Kľúčové slova

Európska únia, vnútorný trh, jednotný digitálny trh, voľný pohyb služieb, Smernica o službách na vnútornom trhu, zemepisné blokovanie, zdieľaná ekonomika, platformy, Uber

Key words

European union, single market, digital single market, free movement of services, Services Directive, geoblocking, sharing economy, platforms, Uber

Zhrnutie

Voľný pohyb služieb má veľký ekonomický potenciál, ktorý práve kvôli rôznym prekážkam nebolo možné využiť. Diplomová práca na tému Vybrané aspekty voľného pohybu služieb sa v prvej kapitole zameriava na úpravu pohybu služieb v rámci primárneho práva, definuje pojem služba, a obmedzenia, ktoré sú v rámci sektoru služieb. Nasledujúca kapitola sa potom sústreďuje na sekundárnu právnu úpravu služieb, podrobne skúma pôvodný návrh Smernice o službách v porovnaní s tým prijatým. Zameraná je na vývoj princípu krajiny pôvodu a zapojenie európskych inštitúcií do procesu. Posledná kapitola sa zameriava problémy v dnešnej dobe v rámci poskytovania služieb v nadväznosti na zdieľanú ekonomiku a platformy a možnú aplikáciu Smernice o službách na toto odvetvie.

Summary

A free movement of services has a substantial economic potential, which is not fully used because of the existence of different barriers. The topic of this diploma thesis is Chosen aspects of the free movement of services in its first chapter focuses on the definition of free movement of services according to the European law. This part also defines the term service and restrictions which are in this sector. Further, next part is focused on the secondary legislation and it also scans in detail the original draft of the Services Directive in contra the final version which was adapted. It also deals with the country of origin principle and involvement of the European institution to the process. The last chapter deals with nowadays problems in the area of providing services regarding the sharing economy and platforms with possible application of the Services Directive to this area.